

Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU) 2022–2023

Julkaisunumero: A:15

ISBN 978-952-6685-93-9 (painettu)

ISBN 978-952-6685-94-6 (verkkojulkaisu)

ISSN-L 2323-7503

ISSN 2323-7503 (painettu)

ISSN 2323-7511 (verkkojulkaisu)

<i>Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU) 2022–2023</i>	1
<i>Johdanto</i>	4
<i>Kainuun aluekehityksen tilannekuva</i>	5
<i>Kainuun maakuntaohjelma 2022–2025</i>	10
Kainuun TOPSU 2022–2023	11
Hyvinvointi ja työllisyys	11
Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen	11
Hyvinvoinnin ja työllisyyden edistäminen	12
Tasa-arvoinen aluekehittäminen	14
Positiivinen maakuntakuva, maine ja kulttuuri	15
Elinkeinot, osaaminen ja digitaalinen siirtymä	17
Osaava työvoima.....	17
Koulutus ja osaaminen.....	18
Yrittäjyys, elinkeinot, investoinnit ja digitaalinen siirtymä	19
Elinkeinojen kehittämisen kärkitoimialat	20
Vihreä ja oikeudenmukainen siirtymä	21
Saavutettavuus, aluerakenne ja monipaikkaisuus	23
Uudet liikkumiskäytännöt, sähköiset palvelut sekä infrastruktuuri-investoinnit	23
Kestävä aluerakenne, monipaikkaisuus sekä toimivat palvelut.....	24
<i>Kainuun ja valtioneuvoston aluekehittämisen (ALKE) keskustelut</i>	26
<i>Kainuun älykäs erikoistuminen</i>	27
<i>Toteutussuunnitelman rahoitusohjelmat ja -välineet</i>	28
<i>Kainuun edunajamisen tavoitteet ja kärkihankkeet 2022–2023</i>	31
<i>Liite 1: Kainuun ja valtioneuvoston aluekehittämisen (ALKE) keskustelujen yhteistyöasiakirja 2022</i>	32

Johdanto

Kainuun nykyinen maakuntaohjelma on laadittu vuosille 2022-2025 ja ohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU) vuosille 2022 ja 2023. TOPSU laaditaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan ja tarkistetaan sekä tarvittaessa muutetaan vuosittain. TOPSU:lla ohjataan Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanoa ja sen tulee olla maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) hyväksymä.

TOPSU:n painotukset, 1) osaavan työvoiman saatavuus, 2) saavutettavuus sekä 3) investointien realisointi, ovat oikeaan osuneita ja keskittyvät Kainuun kehityksen kriittisiin kohtiin. Nämä olivat teemoina myös Kainuun ja valtioneuvoston aluekehittämisen keskusteluissa 2021 – 2022. Kainuulle kriittisin kehittämissinja on osaavan työvoiman saannin varmistaminen, johon on pureudutaan monipuolisesti kehittämällä saavutettavuutta, koulutusta, kansallista ja kansainvälistä rekrytointia, innovaatiotoimintaa ja maineyötä.

Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2022 - 2023 ajoittuu uuden maakuntaohjelman ja rakennerahasto-ohjelman toteuttamisen aloitusvaiheeseen. Nykyinen maakuntaohjelma on voimassa vuoden 2022 alusta ja uusi rakennerahasto-ohjelma 2021-2027 käynnistyy maaliskuussa 2022. TOPSU pohjautuu Kainuun maakuntaohjelmaan.

Kainuun toimintaympäristö on voimakkaassa turbulensissa. Koronakriisin aiheuttamasta kriisistä ollaan pikkuhiljaa selviämässä, mutta Venäjän maaliskuussa 2022 käynnistämä hyökkäys Ukrainaan ja sen aiheuttamat boikotti- ja vastaboikottitoimet, markkinahäiriöt, pakolaisaalto, humanitaarinen kriisi ja inflaatio ajavat maailmantalouden taantumaan, jonka vaikutuksia Kainuuseen on vaikea ennakoida. TOPSUn sisältöä päivitetään tarpeen mukaan vuoden 2022 kuluessa.

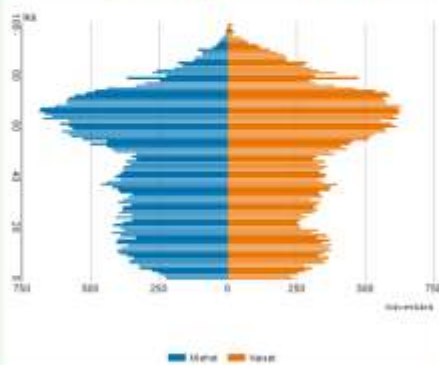
Kainuun aluekehityksen tilannekuva

Kainuun tilannekuva

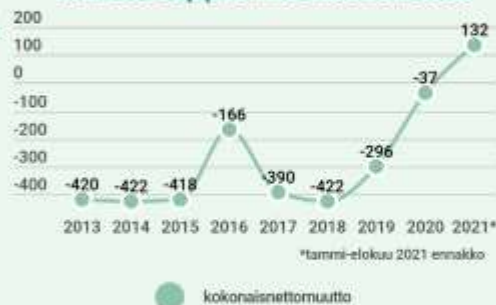
 Väestö vähenee ja vanhenee, muuton suunta kääntymässä

Väkiluku 71 664 (2020)

Nuorten (20-29 v) naisten osuus vain 43 %

Muuttotappio muuttovoitoksi

- Muuttovoitto +132 hlöä tammi-elokuussa 2021
- Muuttotappio oli vain -37 hlöä vuonna 2020
- Tulomuutto kasvoi +9,1 % vuonna 2020

Monipaikkaisuus ja matkailu vahvistavat elinvoimaa

- Yöpymisiä vuonna 2019 lähes 1 milj. Koronavuonna 2020 867 000 yöpymistä (-13 %, koko maa -38 %)
- Koronavuonna 2020 Kainuun matkailun markkinaosuus kasvoi 42 % ollen 6,1 %
- Majoituspaikkojen täyttöaste on ollut Suomen huippua

Saavutettavuus haasteena

- Lentoliikenteen jatkumisen epävarmuus, nyt ostopalveluna
- Lentomatikustajamäärät 87 307 (2019), koronavuonna 2020 romahdus, vain 17 379 matkustajaa
- Kiinteä 100 Mbit/s laajakaista saatavilla 55 % ja valokuitu vain 28 % kotitalouksista (2020)
- Digiloikka tehty etätöiden ja digipalveluiden käytössä korona-aikana

Osaavan ja hyvinvoivan työvoiman saatavuus kriittinen kysymys

- Eläköityvien määrä kasvaa kiihtyvästi, nuorten ja työikäisten määrä vähenee
- Uusien avoimien työpaikkojen määrä kasvaa: 1 217 uutta työpaikkaa, +92 % (08/2021)
- Rekrytointiongelmia on 56 %:lla yrityksistä
- Työttömyysaste laskee: elokuussa 2021 työttömyysaste 9,5 %
- Työvoiman ulkopuolella ja eläkkeellä olevien työikäisten osuus suuri, työllisyysaste matala

Aluetaloudessa vahvaa kasvua, investointeja tarvitaan

- Tiedossa oleva odotettu investointipotentiaali Kainuussa on 2,2 mrd €
- Uusia yrityksiä perustettiin 300 kpl (+10 %) vuonna 2020
- Tammi-huhtikuussa 2021 perustettu jo 131 yritystä (01-04/2020: 86)

Kuva 1. Kainuun tilannekuva tiivistetysti (Kainuun liitto 2021).

Kainuun väestö vähenee ikärakenteesta johtuvan suuren kuolleisuuden ja alhaisen syntyvyyden takia. Vuonna 2020 Kainuussa oli 71 664 asukasta. Korona-aikana vuosina 2020–2021 poismuutto Kainuusta hidastui ja tulomuutto Kainuuseen kasvoi. Puolet Kainuun kunnista sai muuttovoittoa vuonna 2020. Positiiviset muuttoluvut ovat erityisesti maahanmuuton ansiota. Vuonna 2020 ulkomailta Kainuuseen muutti 200 henkilöä enemmän kuin Kainuusta ulkomaille. Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä on kuitenkin vain 2,1 prosenttia. Kainuun haasteena on nuorten (erityisesti nuorten naisten) poismuutto opiskelutarjonnan kapea-alaisuuden takia. Nuorten miesten ja nuorten naisten määrän ero alueella on huomattavan suuri. Nuorista 20–29 vuotiaista naisia on 43 prosenttia. Tilastokeskus ennustaa Kainuun väestön vähenevän noin 60 000:een vuoteen 2040 mennessä. Kainuun ikärakenne ja vähenevä väestö tuovat haasteita alue- ja kuntataloudelle. Heikko huoltosuhde, ohut verokertymä ja sote-palvelujen kasvavat kustannukset heikentävät kuntien taloutta. Muuttovoiton kasvattaminen, uusien investointien, työpaikkojen ja työntekijöiden, opiskelijoiden ja asukkaiden sekä matkailijoiden ja monipaikkaisten vapaa-ajan viettäjä ja etätyöntekijöiden saaminen maakuntaan on kriittistä, jotta verotulot sekä kulutuskysyntä lisääntyisivät.

Kainuun sisäinen kehitys on polarisoitunutta. Kainuun väestöstä 51 prosenttia asuu Kajaanissa ja 72 prosenttia Kajaanin seutukunnassa. Kehys-Kainuussa väestö vähenee ja väestörakenne vanhenee nopeammin: väestöstä 65 vuotta täyttäneitä on kolmannes. Väestöllinen huoltosuhde vaihtelee Kajaanin 65,5:sta Hyrynsalmen 102,9:ään. Taloudellinen huoltosuhde on paras Sotkamossa (142,1) ja haastavin Puolangalla (232,6). Elokuussa 2021 työttömyysaste oli koko Kainuussa 9,5 prosenttia vaihdellen Sotkamon 6,3 prosentista Puolangan 13,8 prosenttiin. Uusia avoimia työpaikkoja on syntynyt niin Kehys-Kainuuseen kuin Kajaanin seutukuntaan, mutta avoimista työpaikoista 82 prosenttia sijaitsee Kajaanin seutukunnan alueella (kesäkuu 2021).

Tuoreen maakuntakuvatutkimuksen (2021) mukaan **Kainuun tunnettuus** on yhä varsin matalaa, mutta on kohentunut. Mielikuva Kainuusta oli kokonaisuudessaan myönteinen lähes 60 prosentilla vastaajista. Positiiviset mielikuvat liittyvät ennen kaikkea matkailuun. Matkailun kautta saadut hyvät kokemukset voivat toimia porttina pysyvään asumiseen Kainuuseen. Vuonna 2020 Kainuu kasvatti matkailun markkinaosuuttaan 6,1 prosenttiin, mikä tarkoitti 42 prosentin kasvua.

Erot suomalaisten ja **kainuulaisten hyvinvoinnissa** sekä Kainuun sisäiset väestön hyvinvointierot ovat edelleen suuret. Keskeisimmät haasteet Kainuussa kansalaisten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen liittyen ovat mielenterveyteen ja päihteisiin liittyvät ongelmat, epäterveelliset elämäntavat ja huono toiminta- ja työkyky, alhainen osallisuus ja yksinäisyys, tapaturmat, väkivallan uhka ja turvattomuuden tunne. Työllisyysaste, erityisesti miehillä, on Kainuussa selkeästi maan keskiarvon alapuolella. Työllisyysasteen nostaminen parantaa alueen väestön toimeentuloa, vahvistaa yksilön toiminnan mahdollisuuksia ja hyvinvointia sekä pienentää sosiaali- ja terveydenhuollon kuluja.

Työvoiman eläköityminen, tulevat tuotannolliset investoinnit sekä yritysten kasvu ja uusien perustaminen ovat luoneet työpaikkoja. Kainuu on nopeasti siirtynyt korkeasta työttömyydestä **positiivisen rakennemuutoksen** alueeksi ja mahdollisuuksien maakunnaksi. Kainuussa on avoimia työpaikkoja laajasti eri toimialoilla sekä monipuoliset koulutus- ja harrastusmahdollisuudet. Maakunnassa on kaikki ainekset luonnonläheiseen ja sujuvaan arkeen ja merkitykselliseen elämään.

Kainuun liitto toteutti syksyllä 2021 Kainuussa syntyneille ja asuville, Kainuusta pois muuttaneille sekä maakuntaan muualta muuttaneille **12–29-vuotiaille nuorille kyselyn**. Siihen vastasi 314 nuorta (naisia 67 %, miehiä 31 % ja 2 % ei kertonut sukupuoltaan). Neljännes nuorista uskoi asuvansa Kainuussa 10 vuoden kuluttua, mutta peräti 39 % ei uskonut. Nämä nuoret lähtevät Kainuusta erityisesti opiskelemaan. Monet myös miettivät paluuta, ja työpaikan lisäksi selkeästi eniten maakuntaan vetivät juuret, ystävät, perhe ja sukulaiset Kainuussa. Sukutaustan lisäksi Kainuun vetovoimatekijöinä korostuivat luonto ja rauhallisuus.

Positiivinen rakennemuutos on luonut myös kasvukipuja, joista keskeisin on **osaavan työvoiman saatavuus**. Nopea kasvu on johtanut koko maan vaikeimpiin rekrytointiongelmiin ja työvoimapulaan. Kainuun väestömäärä ei riitä työvoimatarpeeseen. Työmarkkinoille tulevien nuorten määrä on vuosittain noin 500 henkilöä eläköityviä pienempi, ja Tilastokeskuksen syksyllä 2021 julkaiseman ennusteen mukaan Kainuun 15–64-vuotiaiden määrä vähenee vuoteen 2040 mennessä yli 21 prosenttia. KEVAN kunta-alan eläköitymisennuste vuoteen 2030 on Kainuussa yli 3000 henkilöä, joka on yli 38 prosenttia kuntatyöntekijöistä. Sujuva yhteistyö kuntien välillä on välttämätöntä tarvittavien osajien saamiseksi ja palvelujen turvaamiseksi kuntiin. Kainuu tarvitsee lisää nuoria ja työikäisiä asukkaita. Työntekijöitä on vaikea löytää omasta maakunnasta tai muualta Suomesta, minkä vuoksi tarvitaan merkittävästi lisää maahanmuuttoa.

Työpaikkojen määrä on kasvanut Kainuussa. Vuonna 2018 työpaikkoja oli yli 27 700. Vaikka Kainuun suurimmat työnantajat ovat julkisyhteisöjä, vuonna 2018 Kainuussa oli myös 4842 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 15 388 henkilöä. Kainuun aluetalous kasvoi vuodesta 2015 vuoteen 2019 vahvasti: **kärkitoimialojen**, kaivostoiminta, matkailu, teknologiateollisuus ja biotalous liikevaihto kasvoi 72 % ja henkilöstömäärä 18 %. Koronavuonna 2020 kaivannaisala kasvoi edelleen, metalliklusteri ja matkailu heikentyivät selkeästi, muilla toimialoilla kehitys oli maltillisempaa. Koronasta huolimatta vuonna 2020 uusia **yriityksiä** aloitti Kainuussa 300, mikä on ennätysluku pitkään aikoihin. Lakanneita yrityksiä oli 254, joten nettomuutos jäi plussalle 46 yrityksen verran. Kainuun **työn tuottavuus** on kasvanut 1,2-kertaiseksi vuoden 2000 jälkeen (Honkatukia 2021). Jalostuksen toimialoilla tuottavuuden kasvu on ollut nopeinta maa- ja metsätaloudessa, energia-aloilla, sähkö- ja elektroniikka- sekä sahateollisuudessa, koneiden ja laitteiden valmistuksessa ja metalliteollisuudessa. Kaivosteollisuuden voimakas kasvu ei vielä näy työn tuottavuuden tilastoissa. Tuottavuuden taso ja kasvu on Kainuussa selkeästi maan keskiarvon alapuolella ja keskeinen kehittämisen kohde.

Kestävän talouskasvun varmistaminen ja yritysten kilpailukyvyn ylläpitäminen edellyttävät teollisia ja palvelualan investointeja. Kainuuseen odotetaan noin 2,2 miljardin **investointeja** vuoteen 2025 mennessä. Tämä tarkoittaisi reilua 1500 lisätyöpaikkaa ja rakennusaikana jopa yli 3000 työpaikkaa. Suurimmat investointiodotukset kohdistuvat metsäbiotalouteen (Kaicell Fibers Oy:n biotuotetehdashanke). **Digitaalisessa siirtymässä** Kainuu on aallonharjalla. Kajaaniin on rakennettu suurteholaskentaan (HPC) erikoistuva ekosysteemi ja CSC:n EuroHPC - palvelinkeskukseen kuuluva LUMI-supertietokone (yksi maailman tehokkaimmista, ja yksi kolmesta EU:n investoimasta, tieteellisen laskennan supertietokoneista) on ekosysteemin lippulaiva.

Nopeat ja toimintavarmat **tietoliikenneyhteydet** koko Kainuun alueelle ovat digitaalisen ja vihreän siirtymän edellytys, mutta myös Kainuun vetovoimaisuuden lisääjä sekä Kainuussa tehtävän etätöiden mahdollistaja. **Tietoliikenteellinen saavutettavuus** maakuntaan on hyvä etelästä, lännestä ja pohjoisesta. Laajakaistan saatavuus Kainuussa on alhaisempi kuin koko

maassa keskimäärin ja kuntien välinen vaihtelu on suurta. Valokuitu on saatavilla alle kolmanneksella alueen kotitalouksista.

Matkailun, monipaikkaisuuden ja etätyön näkökulmasta Kainuun sijainti on hyvä ja Kainuuseen on helppo tulla. **Ulkoisen saavutettavuus** on kohtuullisella tasolla maantie-, raide- ja lentoliikenteen kautta. Koronapandemia vuonna 2020 lopetti lennot Kainuuseen kahdeksaksi kuukaudeksi. Nyt Kajaanin lentoliikenne jatkuu valtion kustantamana ostopalveluna elokuun 2021 loppuun saakka. Sen jälkeen tilanne on avoin. Alueen **sisäinen saavutettavuus** on julkisen henkilöliikenteen osalta peruspalvelutasolla. Maakunnan henkilöliikenne perustuu markkinaehtoiseen sekä kuntien ja ELY-keskuksen ostoliikenteeseen ja henkilöautoihin. Ajoneuvokanta on vanhaa ja päästöttömän liikenteen lataus- ja tankkausinfrastruktuuri puutteellinen.

Kainuussa tuotantoperusteiset **kasvihuonekaasupäästöt** vuonna 2018 olivat yhteensä 647,5 kt CO₂-ekv ja suurimmat päästöjen lähteet liikenne ja energia. Vuodesta 2009 tuotantoperusteiset päästöt ovat laskeneet 10 %. Uusiutuvan energian osuus vuonna 2020 oli Kainuun energian käytössä 61 prosenttia ja energian käytön omavaraisuusaste 61 prosenttia. Kainuuseen on lähivuosina tulossa yli 200 miljoonan euron tuulivoimainvestoinnit, jotka vahvistavat uusiutuvan energian osuutta ja energian käytön omavaraisuutta. Kainuun maa-alasta 95 % on metsätalousmaata ja siitä 74,5 % on puuntuotannossa. Suojeltujen metsien osuus Kainuussa on Lapin jälkeen toiseksi korkein Suomen maakunnista. Vuonna 2018 maankäyttösektorin nielut olivat 3644,3 kt CO₂-ekv. Kainuun nielut ovat yli viisi kertaa isommat kuin maakunnan kasvihuonekaasupäästöt.

Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen: Kainuun aluetalouden resilienssi on hyvällä tasolla. Koronan vaikutukset Kainuun aluetalouteen ovat olleet keskimääräistä vähäisempiä. Yritystoiminnan palautuminen ennalleen jatkuu, vaikka koronatilanteen kehittyminen on edelleen epävarmuustekijä lähitulevaisuuden kehityksessä. Myös Finnveran mukaan Kainuussa yritykset selvisivät koronasta vähemmillä vaurioilla kuin Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla eikä yritysten rahoitustarve juurikaan kasvanut v. 2020 (Pohjois-Suomen aluekatsaus 1–6/2021). Koronan vaikutus työttömyyteen oli Kainuussa muuta maata pienempi.

Kestävän talouskasvun varmistaminen ja yritysten kilpailukyvyn ylläpitäminen edellyttävät teollisia ja palvelualan investointeja ja riittävää yritysrahoitusta. Kainuu on pääomaköyhää aluetta ja kansalliset ja ulkomaiset investoinnit (teollisuus, palvelut ja niitä tukeva TKI) ovat välttämättömiä. Kasvun kautta syntyvät dynaamiset ja vetovoimaiset työmarkkinat mahdollistavat korkean jalostusasteen tuotantoa ja korkean tuottavuuden veto- ja pitovoimaisia työpaikkoja, uusia yrityksiä, yritystyöpaikkoja, asukkaita, verotuloja sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän.

Kainuuseen tavoitellaan noin 2,2 miljardin investointeja vuoteen 2025 mennessä. Tämä tarkoittaisi reilua 1500 lisätyöpaikkaa ja rakennusaikana jopa yli 3000 työpaikkaa. Kainuun maakuntaohjelmassa linjattu maakunnan kärki-investointihanke on metsäbiotalouteen kuuluva Kaicell Fibers Oy:n (KCF) biotuotetehdasinvestointi Paltamoon (600 000 t sellutehdas, raaka-aineena paikallinen havu- ja koivukuitu sekä sahaake sekä tuotannon sivuvirtojen jatkojalostaminen alueella tulevaisuudessa). Hanke toteuttaa kestävän metsätalouden vihreää siirtymää ja paikallisesti kestävää kehitystä. Paikallisesti hankittu raaka-aine minimoi kuormauskerrat, kuljetusmatkat ja CO₂-päästöt ja lisää Kainuun metsien jalostusta omassa maakunnassa. Moderni teknologia yhdessä lupaehtojen kanssa takaavat nykyistä tehokkaamman

ja vähäpäästöisemmän selluntuotannon. Uudet selluloosapohjaiset tuotteet tulevat kasvavilla markkinoilla korvaamaan uusiutumattomiin raaka-aineisiin perustuvia tuotteita. Tuotannon sivuvirtojen ympärille luodaan paikallista tutkimus- ja kehitystyötä yhdessä eri tutkimuslaitosten kanssa. KCF biotuotetehtaan tuotannon aikaiset vaikutukset Suomen kansantalouteen ovat noin 955 miljoonaa euroa / vuosi ja Kainuuseen 720 miljoonaa euroa / vuosi (Pöyry 2019).

Digitaalisessa siirtymässä Kainuu on aallonharjalla. Kajaaniin on rakennettu suurteholaskentaan (HPC) erikoistuva ekosysteemi ja CSC:n EuroHPC -palvelinkeskukseen kuuluva LUMI-supertietokone (yksi maailman tehokkaimmista, ja yksi kolmesta EU:n investoimasta, tieteellisen laskennan supertietokoneista) on ekosysteemin lippulaiva. Kajaanissa on ainutlaatuinen mahdollisuus luoda globaali keskittymä suurteholaskennan, tekoälyn, supertietokoneiden ja DC-teknologian aloille. Edellytyksiä tälle ovat esim. tilojen ja sähkönsaannin laajennuskapasiteetti, kustannus- ja energiatehokas tuotanto, hukkalämmön hyödyntäminen suoraan kaukolämmössä, sekä Kajaanin ammattikorkeakoulun (KAMK) vetovoimaiset tekoäly- ja DC-koulutukset. LUMI on kasvattanut Kajaanin kiinnostavuutta myös yksityisten kansainvälisten suurteholaskennan toimijoiden piirissä, ja ekosysteemin TKI-toiminnalla on erittäin suuri potentiaali vahvistaa paikallisten yritysten teollisen digitalisaation ja teollisuus 4.0 osaamista ja hyödyntämistä yritystoiminnassa ja sen kasvun vauhdittamisessa. Näiden mahdollisuuksien optimointia on vauhditettu ja tulee edelleen vauhdittaa aluekehitysvaroilla. Vuosina 2019–2020 Kainuun liitto rahoitti 6 M€ hankkeen (EAKR 70 %) LUMI DC (LUMI Datacenter), jossa rakennettiin Euro HPC -datakeskus ja sen vaatimat tekniset tilat Kajaaniin. CSC Oy on käynnistänyt uuden toiminnon hakea CSC:n verkostoja hyödyntäen potentiaalisia toimijoita Kajaanin ekosysteemiin (Kainuun liiton EAKR hankkeen budjetti 1,3 M€ ja kesto vv. 2020–22).

Kainuun toimintaympäristö on voimakkaassa turbulensissa koronakriisin aiheuttamasta kriisistä ollaan pikkuhiljaa selviämässä, mutta Venäjän maaliskuussa 2022 käynnistämä hyökkäys Ukrainaan ja sen aiheuttamat boikotti- ja vastaboikottitoimet, markkinahäiriöt, pakolaisaalto, humanitaarinen kriisi ja inflaatio ajavat maailmantalouden taantumaan, jonka vaikutuksia Kainuuseen on vaikea ennakoida. TOPSUn sisältöä päivitetään vuoden 2022 kuluessa.

Kainuun tilannekuvasta nousevat kehittämishaasteet:

1. Osaavan työvoiman saatavuus
2. Väestön väheneminen, ikääntyminen ja miesten enemmisyys nuorissa ikäluokissa
3. Kainuun väestön hyvinvointierot ja kainuulaisten koko maata heikompi terveys ja työkyky
4. Alhainen työllisyysaste kokonaisuudessaan sekä miesten naisia alhaisempi työllisyysaste
5. Maakunnan sisäinen polarisaatiokehitys
6. Ulkoisen ja sisäisen saavutettavuuden kehittäminen, mukaan lukien tietoliikenneyhteydet
7. Vireillä olevat ja uudet investoinnit kestävän talouskasvun varmistamiseksi
8. Vihreän ja oikeudenmukaisen siirtymän vauhdittaminen ja mahdollisuuksien täysi hyödyntäminen
9. Ukrainan kriisin aiheuttama Kainuun Venäjä-yhteistyön loppuminen määräämättömäksi ajaksi

Kainuun maakuntaohjelma 2022–2025

Kainuu-ohjelma sisältää maakuntasuunnitelman ja vision 2040, sekä arvot. Kainuu 2040 visio tiivistää Kainuu-ohjelman keskeiset tavoitteet: runsas muuttovoitto, kestävä väestön kehitys, osaavan työvoiman riittävyys, kasvava monipaikkainen asuminen ja vierailut Kainuussa, ilmasto- ja ympäristövastuullisuuden sekä Kainuussa olevien ja sinne tulevien yhteisöllisyyden ja merkityksellisyyden vahvistuminen. Visioon pyritään maakuntasuunnitelman pitkän ajan kehittämistavoitteilla sekä maakuntaohjelman vuosien 2022–2025 tavoitteilla ja toimenpiteillä. Kuvaan 2 on tiivistetty Kainuun maakuntaohjelman 2022–2025 rakenne.

Kuva 2. Kainuun maakuntaohjelman 2022–2025 rakenne.

Kainuun TOPSU 2022–2023

Tässä luvussa käydään läpi Kainuun maakuntaohjelman toteutussuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet toimintalinjoittain, joita ovat: 1) hyvinvointi ja työllisyys, 2) elinkeinot, osaaminen ja digitaalinen siirtymä, 3) saavutettavuus ja aluerakenne sekä 4) vihreä ja oikeudenmukainen siirtymä, sekä niihin asetetut rakenteellisia vaikutuksia hakevat yleistavoitteet ja yleistavoitteita toteuttavat kehittämistavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2022–2025. Seuraavassa on.

Hyvinvointi ja työllisyys

Kainuun maakuntaohjelman mukaisesti teemassa hyvinvointi ja työllisyys asetetaan tavoitteita ja kohdennetaan toimenpiteitä seuraaviin teemoihin: sosiaali- ja terveysalan kehittäminen, hyvinvoinnin ja työllisyyden edistäminen, tasa-arvoinen aluekehittäminen, sekä positiivinen maakuntakuva, mainetyö ja kulttuuri. Hyvinvointi ja työllisyys -teemaan liittyy kolme Kainuun kannalta hyvin kriittistä, maakuntaohjelman toteutusvuosiin 2022–2025 ajoittuvaa uudistusta: hyvinvointialueuudistus, TE-palveluiden siirto paikallistasolle sekä työllisyyden kuntakokeilu.

Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen

Sosiaali- ja terveydenhoitoala on nostettu Kainuun maakuntaohjelmassa 2022–2025 erityisen kehittämisen kohteeksi Kainuun kärkielinkeinojen (biotalous, matkailu, teknologiateollisuus sekä kaivannaisala ja kemianteollisuus) rinnalle.

Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen tavoitteet vuoteen 2025 mennessä ovat listattuna alla. Kehittämiskohteet ottavat huomioon hyvinvoinnin osa-alueita monipuolisesti sekä ennaltaehkäisevästi.

Kainuun sosiaali- ja terveysalan kehittämisen tavoitteet vuoteen 2025

1. Laadukkaiden ja ennaltaehkäisevien sosiaali- ja terveystalvelujen avulla kainuulaisten hyvinvointi, aktiivisuus ja osallisuus vahvistuvat.
2. Kainuun hyvinvointialue on veto- ja pitovoimainen toimija, alan työ- ja koulutuspaikat ovat Kainuussa houkuttelevia ja työntekijöiden työttyytyväisyys ja työssä viihtyminen sekä alan opiskelijoiden tutkinnon suorittaminen ja Kainuuseen työllistyminen ovat korkealla tasolla. Aloittaneista opiskelijoista vain pieni osa keskeyttää tai vaihtaa alaa. Alan kainuulaisten työnantajien ja opiskelijoiden (Kainuussa ja muualla opiskelevien) välinen yhteistyö on vahvaa opintojen alusta lähtien. Kainuun sosiaali- ja terveysala on haluttu harjoittelupaikka opiskelijoille.
3. Kainuun oppi- ja tutkimuslaitosten digitalisaatiota hyödyntävä, sosiaali- ja terveystalveluihin liittyvä TKI-toiminta tuottaa innovaatioita kansalaisten hyvinvoinnin parantamiseen, ennaltaehkäisevään terveys- ja hyvinvointityöhön sekä pienentää palvelujen tarvetta.
4. Digitalisaation ja innovaatioiden avulla sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisen prosessit tehostuvat ja digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen voidaan tuottaa palveluja aiempaa vähemmällä työvoimalla sekä luoda alalle uusia, korkeaa osaamista vaativia tehtäviä.
5. Kainuun hyvinvointialueuudistus onnistuu ja sen myötä Kainuun sosiaali- ja terveystalvelujen tuottaminen on rahoituksellisesti kestävä ja palvelujen saavutettavuus on turvattu koko Kainuussa.

6. Yrityksillä ja järjestöillä on tärkeä rooli Kainuun sosiaali- ja terveysalan palvelujen tuottamisessa. Toimialaa kehitetään yritysten, julkisen sektorin, järjestöjen, kansalaisten ja alan työntekijöiden tuloksellisella yhteistyöllä. Uusien alan yritysten syntymistä Kainuuseen edistetään. Sosiaali- ja terveysalan julkisia hankintoja kehitetään paikallista yritystoimintaa ja kestäväää kehitystä tukevaksi.

7. Osaavaa työvoimaa saadaan riittävästi, eikä pula työntekijöistä haittaa palvelujen laatua ja saavutettavuutta. Palvelutarpeen kasvun ja eläköitymisen kasvattama tarve rekrytoida uusia työntekijöitä on ratkaistu kotimaisella työvoimalla sekä työperäisellä maahanmuutolla. Alalle rekrytoidut uudet työntekijät ja alaa Kainuussa opiskelevat on saatu asumaan Kainuuseen ja vähennetty miesenemmyyttä nuorten ikäluokissa.

8. Kainuu tekee hyvää ja tuloksellista yhteistyötä hyvinvointipalvelujen järjestämisessä maakunnan sisällä, ERVA-alueella, muiden maakuntien kanssa sekä kansallisesti ja kansainvälisesti.

Hyvinvoinnin ja työllisyyden edistäminen

Yleistavoite:

Kainuulaisten hyvinvointi paranee, syrjäytyminen vähenee ja vähemmistöjen oikeuksista huolehtiva tasavertainen maakunta vahvistuu. Maakunnan sisäisiä alueellisia sosioekonomisia eroja saadaan kavennettua. Kainuun työllisyysaste nousee kaikissa ikäluokissa. Miesten työllisyysaste kohenee naisten työllisyysasteen tasolle ja nuorten miesten hyvinvointi paranee.

Kehittämistavoitteet

Kainuulaisten hyvinvointi, terveys ja turvallisuus kohenevat, samoin eri väestöryhmien väliset terveiserot sekä eriarvoisuus vähenevät alueen sisällä ja koko maahan verrattuna

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Selvitetään eri väestöryhmien hyvinvoinnin tilaa hyödyntäen ajantasaista tutkimus- ja kokemustietoa aiheesta, paneudutaan terveyserojen ja pahoinvoinnin juurisyihin, suunnitellaan ja toteutetaan tukitoimet sen mukaan sekä vahvistetaan terveyden tasa-arvoa kuntien, julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon, järjestöjen sekä yritysten yhteistyönä
- Toteutetaan kohdennettuja toimia eri ikäryhmiin kuuluvien naisten, miesten ja nuorten hyvinvoinnin sekä työllisyyden, sukupuolten välisen tasa-arvon ja vähemmistöjen aseman vahvistamiseen (esim. traumatietoisuus- ja tasavertaisuuskoulutukset)
- Kainuulaisia kannustetaan hyvinvointia ja terveyttä edistäviin elintapoihin sekä digitalisaatiota, palvelumuotoilua ja liikkuvia palveluja hyödyntäen parannetaan hyvinvointipalvelujen saavutettavuutta, saatavuutta ja laatua
- Integroidaan liikunta ja muu harrastustoiminta kaikkien Kainuun koulujen ja päiväkotien opetussuunnitelmiin ja päivittäiseen toimintaan
- Kehitetään terveyttä edistävää ohjausta, varhaisen puuttumisen toimintamalleja, ennaltaehkäiseviä palveluja (erityisesti päihde ja mielenterveys) sekä lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyä
- Kehitetään ja hyödynnetään erilaisia luonto- ja harrastepohjaisia hyvinvointipalveluja (green care) ja kulttuuriin perustuvia terveys- ja hyvinvointipalveluja
- Tuetaan järjestöjä niiden toiminnan uudistamisessa ja palvelutuotannon kehittämisessä ja otetaan maakunnallinen järjestöstrategiatyö osaksi alueen kehittämistyötä
- Vahvistetaan julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kumppanuutta sekä kansalaisjärjestöjen roolia kansalaisten osallisuuden kehittämisessä ja palvelutyössä, sisältäen myös maksullisen palvelutoiminnan
- Kehitetään ja markkinoidaan palvelujen laatua, ilmaisipalveluja lapsiperheille ja sujuvaa arkea
- Turvataan laajalla yhteistyöllä ja edunajamisella Kainuun keskussairaalan palvelutaso, erityisesti pysyvä lupa synnytystoiminnalle sekä päivystävän sairaalan aseman ja toiminnan turvaaminen

Työllisyysaste nousee kaikissa työikäisten ikäluokissa ja kokonaisuudessaan 73 % vuoteen 2025 mennessä ja entistä useampi työvoiman ulkopuolella olevista integroituu työelämään

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Kainuun työllisyyden kuntakoikeilussa kehitetään uudenlaista toimintaa ja innovoidaan asiakkaille tarkoitettuja työllistäviä palveluja
- Vähennetään pitkäaikaistyöttömyyttä monialaisella ja -ammattillisella yhteistyöllä sekä tähän liittyvän osaamisen kehittämisellä sekä tuetaan työllistymistä, erityisesti miesten työllisyyden kohentumista
- Kehitetään välityömarkkinoita ponnahduslaudaksi kohti avoimia työmarkkinoita henkilöille, joiden valmiudet eivät vastaa avointen työmarkkinoiden vaatimuksia
- Kannustetaan ja luodaan mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen sekä nostetaan kainuulaisten koulutustasoa
- Vahvistetaan osatyökykyisten työ- ja toimintakykyä, työllistymistä ja työssä pysymistä (toimintamallien kehittäminen) sekä osatyökykyisten työllistämistä edistävien keinojen tuntemista
- Vahvistetaan työhyvinvointia sekä työssäjaksamista eläkeikään asti ja tuetaan eläkeikäisten mahdollisuuksia jatkaa työelämässä
- Tunnistetaan työkyvyttömät työnhakijat ja ohjataan heidät tarkoituksenmukaisten palveluiden ja etuuksien piiriin
- Rakennetaan nuorille yksilöllisiä työllistymispolkuja (kainuulainen nuorisotakuu), vahvistetaan nuorten työelämävalmiuksia, opinto-ohjausta, yrittäjyyskasvatusta sekä oppisopimuskoulutusta
- Edistetään opiskelijoiden työllistymistä jo opiskelujen aikana lisäämällä harjoittelumahdollisuuksia sekä kesätöiden tarjontaa nuorille ja parannetaan koulutuksesta valmistuneiden nopeaa työllistymistä (valmistumisen jälkeisen 1. työpaikan löytymisen nivelvaihe)
- Kehitetään toimintamalleja madaltaa työllistämisen kynnyistä yrityksissä

Kainuulaiset jaksavat työssä nykyistä pidempään ja koululaiset sekä opiskelijat voivat hyvin

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Työelämän laadun kehittäminen ja uudenlaisten toiminta- ja työntekemisen tapojen kehittäminen ja käyttöönotto sekä johtamisen kehittäminen ja työkykyjohtamisen edistäminen
- Uusien toimintamallien kokeilu ja käyttöönotto työn ja perhe- ja/tai muun elämän yhteensovittamiseksi
- Tuetaan koululaisten ja opiskelijoiden viihtymistä ja jaksamista tukitoimia ja opiskeluolosuhteita kehittämällä sekä tehostetaan ennaltaehkäisevää mielenterveystyötä oppilaitoksissa

Kainuu on turvallinen ja kainuulaisten turvallisuuden tunne vahvistuu

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Toteutetaan maakunnan turvallisuus- ja varautumissuunnitelmaa, tehdään riskikartoitus ilmastosopeutumisen tueksi ja varaudutaan äkillisiin toimintaympäristön ja -tapojen muutoksiin
- Laaditaan paikalliset turvallisuussuunnitelmat ja sitoudutaan niihin
- Hyödynnetään Covid-19 pandemiasta saadut kokemukset
- Varmistetaan turvallisuuden kannalta riittävä taso seuraavissa prosesseissa: peruspalvelujen saatavuus ja saavutettavuus, kyberturvallisuus, viestintä sekä onnettomuuksien ennaltaehkäisy, harvaanasuttujen alueiden erityistarpeet turvallisuuskysymyksissä
- Edistetään turvallisten lähiyhteisöjen syntyä ja vahvistumista eri ikä- ja sosiaaliryhmissä ja järjestöjen roolia ennaltaehkäisevässä turvallisuustyössä
- Ennaltaehkäistään koulu- ja työpaikkakiusaamista sekä vähemmistöjen syrjintää ja puututaan niihin heti, kun ongelmia havaitaan

Kainuulaisten osallisuusaktiivisuus lisääntyy, yhteisöllisyys ja osallisuus vahvistuvat

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Tuetaan kansalaisten yhteisöllisyyttä, yhteistä tekemistä ja järjestöjen toimintaedellytyksiä osallisuustyössä
- Kehitetään kansalaisia (3. ja 4. sektori) mukaan ottavia uusia menettelytapoja sekä viestintää ja vuoropuhelua poliittisen päätöksenteon ja kansalaisten välillä sekä kansalaispalautteen huomioimista yhteiskunnallisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa (esim. asukas/asiakasraadit, aluelautakunnat, Kainuun JANE, digitaalinen viestintä)
- Tuetaan asukkaiden, etenkin nuorten, aktiivista kansalaisuutta ja nuorten äänen kuulumista päätöksenteossa mm. hyödyntäen maakunnallista nuorisovaltuustoa

- Perustetaan sote-lain mukaiset maakunnalliset vaikuttamistoimielimet (nuorisovaltuusto, vammais- ja vanhusneuvosto) ja varmistetaan niiden toimintaedellytykset ja toiminnan vaikuttavuus

Kokonaisvaltainen kehittämisote ja toimivat kumppanuudet terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä vahvistuvat

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Vahvistetaan maakunnallista kuntien kanssa tehtävää terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyötä, HYTETU (hyvinvointi-, terveys- ja turvallisuus) -työtä, sektorirajat ylittävää yhteistyötä sekä hyvinvointia ja terveyttä vahvistavien palvelujen yhteiskehittämistä
- Kehitetään edelleen alueellista hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa alueen hyvinvointityötä suuntaavaksi työkaluiksi
- Luodaan toimivat kumppanuusmallit ja -käytännöt (esim. julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kumppanuuspöytä) hyödyntäen Kainuun JANE:n osaamista ja sitoudutaan niiden toteuttamiseen
- Edistetään vaikutusten ennakointi- ja arviointimenetelmien käyttöönottoa päätöksenteon tueksi (Suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arviointi (SOVA), Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten (IVA), sukupuolivaikutusten (SUVA), maaseutuvaikutusten (MVA) sekä yritysvaikutusten (YRVA) arviointi, Ilmasto- ja ympäristötoimien vaikutusten arvioinnin kehittäminen (SOIVA) ja epäsuorien vaikutusten tunnistaminen)

Tasa-arvoinen aluekehittäminen

Yleistavoite:

Nuorten aikuisten (20–29-vuotiaat) muuttajien määrä Kainuuseen kasvaa ja sukupuolijakauma tasoittuu.

Kehittämistavoitteet

Naistyöpaikkojen määrä Kainuussa kasvaa ja toimialojen segregatio vähenee

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Maakunnan kehittämistoimien vahvistaminen ja työpaikkojen lisääminen naisvaltaisilla aloilla.
- Oppilaitosten, opinto-ohjaajien ja TE-palveluiden sukupuolittetun ohjauksen ja normitietoisuuden osaamisen vahvistaminen ja jakaminen toimijoiden kesken segregatian purkamiseksi.
- Kehitetään naisten uraa ja monipuolista työllistymistä tukevia vertaisverkostoja ja koulutuksia.

Kainuun veto- ja pitovoima naisten näkökulmasta vahvistuvat

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Kehitetään naisia kiinnostavia työpaikkoja, opiskelutarjontaa, palveluita, osallistumisen kanavia, naisten osallisuutta ja harrastamisen mahdollisuuksia.
- Avointen työpaikkojen osaamistarpeiden ja ominaisuuksien määrittäminen ja niistä viestintä tehdään niin, että ne kannustavat myös uransa alkutaipaleella olevia naisia.
- Lisätään avointa ja syrjimätöntä rekrytointia mm. anonyymin rekrytoinnin, osaamiskuvausten ja muiden normitietoisien menetelmien avulla.
- Lähtemisen ja muualla menestymisen mallin rinnalle aktiivisella maineilyllä vahvistetaan kuvaa Kainuusta alueena, jossa naiset voivat rakentaa merkityksellisen elämän ja tuntea olevansa tervetulleita Kainuuseen.
- Vahvistetaan henkistä turvallisuutta, turvallista ilmapiiriä sekä syrjimättömyyttä ja yhdenvertaisuutta Kainuussa.

Tasa-arvonäkökulma viestinnässä vahvistuu

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Imago- ja brändiviestinnän sanoituksen, kuvaston, kohdeilmioiden ja kanavien viritys tasa-arvonäkökulmaan sopiviksi ja vetovoimaisten ydinviestien löytäminen aluemarkkinointiin
- Vahvistetaan koulutuksilla Kainuun viestijöiden sekä työpaikkojen henkilöstön tasa-arvo-osaamista.
- Lisätään menestyneiden naisten tarinoita ja naisnäkökulmaa viestinnässä.

Tasa-arvoista palveluista viestimistä tuetaan

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Organisoidaan tulomuuton tukea, jotta asunnon, puolison, työpaikan, perheen tarvitsemien palvelujen ja vapaa-ajan mahdollisuuksien löytäminen sujuu helposti.
- Kehitetään yhteisöllisiä (etä)työtilakokeiluja toimiviksi konsepteiksi.
- Hyödynnetään kokemusasiantuntijat ja raadit kunnallisten ja yksityisten palveluiden kehittämisessä naisnäkökulmasta.

Tasa-arvoindikaattoreiden ja tasa-arvotoimien vaikuttavuuden seuranta tehostuu

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Vakiinnutetaan sukupuolittain eritellyn tiedon käyttö työllisyyttä, muuttoliikettä, koulutusta ja hyvinvointia koskeissa tietopalveluissa ja Kainuun tilannekuvatyössä.
- Seurataan kyselyissä ja palautelomakkeissa palautetta palveluista, toiminnasta tai suunnitelmista myös sukupuolisensitiivisestä näkökulmasta.
- Sisällytetään sukupuolivaikutusten arviointi osaksi alueen ohjelmajärjestelyjä.

Positiivinen maakuntakuva, maine ja kulttuuri

Yleistavoite:

Kainuun vahva positiivinen maakuntakuva ja tunnettuus tuo maakuntaan uusia asukkaita, työntekijöitä, opiskelijoita, matkailijoita ja investointeja. Yhteinen aluebrändi sisäistetään ja syntyy "aidosti yhteinen Kainuu". Kulttuuri ja luovat alat kukoistavat ja kasvavat. Niiden osaamista ja elinkeinollista vaikuttavuutta vahvistetaan omana toimialana sekä osana maineyötä, matkailua ja tapahtuma-alaa.

Kehittämistavoitteet

Vahvistuva maine lisää Kainuun tunnettuutta sekä veto- ja pitovoimaa

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Maineyön verkostojen (mainetiimi ja julkisviestijät) yhteistyötä ja Kainuu-tasoisesta viestinnän koordinaatiota tiivistetään.
- Yhteisillä kohderyhmäkohtaisilla markkinointikampanjoilla vahvistetaan Kainuun aluebrändiä.
- Erityisesti perhemyönteisyyttä ja lapsiperheiden sujuvaa arkea edistetään, tuodaan esille maineyössä ja haastetaan työnantajat kehittämään perheystävällistä ja tasa-arvoista työelämää Kainuun erottautumistekijäksi.
- Kainuulaisia ja muita kannustetaan viestimään Kainuusta positiivisesti erilaisilla yhteisillä somekampanjoilla.
- Kehitetään yhteisiä tapoja pitää yhteyttä Kainuusta muualle muuttaneisiin nuoriin aikuisiin, jotta he näkisivät paluumuuton kotimaakuntaan mahdolliseksi.
- Vuorovaikutuksessa alueen markkinoijien ja viestijöiden kanssa kartoitetaan ja käytetään niitä ydinviestejä, jotka houkuttelevat alueelle uusia tai paluumuuttajia.
- Lisätään Kainuun tunnettuutta kansainvälisten kohderyhmien keskuudessa kehittämällä englanninkielistä verkko-, some- ja printtaviestintää ja tekemällä suunnitelmallista ja aktiivista rekrytointimarkkinointia ulkomailta.
- Käynnistetään Kainuu-lähettilästoiminta. Lähettiläät viestivät monipuolisesti Kainuun mahdollisuuksista ja osallistuvat erilaisiin tapahtumiin ja messuille.
- Otetaan käyttöön uusia innovatiivisia markkinointitapoja (kuten data-analytiikan hyödyntämistä markkinoinnissa) ja -kanavia, panostetaan kohderyhmätuntemukseen ja kohderyhmille räätälöityyn markkinointiin.
- Kirkastetaan kainuulaisten työnantajien työnantajakuvaa ja johtajuutta.
- Toteutetaan rohkeasti erilaisia alueellisia kokeiluja (esim. etätö, monipaikkaisuus, digitalisaatio), joille on valtakunnallista tilausta ja tiedotetaan niistä – Kainuun maine aktiivisena ja innovatiivisena maakuntana vahvistuu.

Yhteinen aluebrändi vahvistaa positiivista maakuntakuvaa

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Hyödynnetään Kainuu-brändiä Kainuu-tasoisessa viestinnässä ja markkinoinnissa ja pidetään brändi ajan tasalla.

- Uudistetaan kainuu.fi-verkkosivustot Kainuu-brändi-ilmeelle ja kehitetään niitä pitkäjänteisesti Kainuun viestinnän ja markkinoinnin laskeutumissivustona.
- Tuetaan Kainuun kuntien brändien elinvoimaisuutta ja huomioidaan ne Kainuu-brändissä.
- Vahvistetaan Kainuun positiivista näkyvyyttä yhteisillä Kainuu-brändituotteilla. Näissä huomioidaan paikallisuus ja ympäristöarvot.
- Kansainvälisessä matkailumarkkinoinnissa vahvistetaan Arctic Lakeland -brändiä.
- Kehitetään Kainuun kuvapankkia ja huolehditaan, että Kainuu-tieto eri kanavilla on ajantasaista ja olennaista
- Vuorovaikutuksessa alueen markkinoijien ja viestijöiden kanssa kartoitetaan niitä ydinviestejä, jotka houkuttelevat alueelle uusia tai paluumuuttajia.

Kulttuuri- ja luovat alat kasvavat ja niiden osaaminen sekä aluetaloudellinen vaikuttavuus vahvistuvat

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Kainuun kulttuurialaa, pito- ja vetovoimaa sekä asukkaiden hyvinvointia vahvistetaan toteuttamalla Kainuun kulttuuriohjelma.
- Tuetaan Kainuun nykykulttuurin toimijoiden sekä vakiintuneiden kulttuuritapahtumien toiminnan jatkuvuutta, uudistumista ja uuden liiketoiminnan syntymistä niiden yhteyteen.
- Vahvistetaan kainuulaista kulttuurialan tuotekehitys-, markkinointi- ja liiketoimintaosaamista.
- Hyödynnetään Kainuun kulttuurin saamaa kansainvälistä näkyvyyttä, esim. Kuhmon Unescon kirjallisuuskaupunki -tunnustusta tai Puolangan pessimismibrändiä.
- Luodaan aktiiviset verkostot Oulu2026 Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden tuomiin mahdollisuuksiin.
- Tuetaan Kainuun kulttuurivientiä ja kehitetään aktiivisesti Kainuuta elokuva- ja sarjatuotantojen ympäristönä ja edistetään kansallisten ja kansainvälisten tuotantojen saamista Kainuuseen.
- Kehitetään Kainuun kulttuuriperintöön, historiaan, kulttuurin merkkihenkilöihin ja kulttuuritapahtumiin perustuvaa kulttuurimatkailua osana Kainuun matkailutuotteiden kehittämistä.
- Tuetaan kulttuuripalveluiden saavutettavuutta ja näkyvyyttä niin paikallisten asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi kuin maakunnan mainetyössä uusien asukkaiden ja matkailijoiden vetovoimatekijänä.

Elinkeinot, osaaminen ja digitaalinen siirtymä

Digitaalinen siirtymä, yritysten tuottavuuden vahvistuminen, sekä henkilöstön osaamisen kehittyminen kiteyttävät tavoitteen teeman. Lisäksi koulutuksella on suuri merkitys Kainuun osaamisen kasvussa sekä maakunnan työllistymisessä. Elinkeinot, osaaminen ja digitaalinen siirtymä painopistealueen tavoitteet ja toimenpiteet kohdistuvat seuraaviin kolmeen teemaan: (1) yrittäjyys, elinkeinot, investoinnit ja digitaalinen siirtymä, (2) osaava työvoima, ja (3) koulutus ja osaaminen.

Elinkeinojen ja yrittäjyyden kehittäminen jakaantuu yhtäältä kaikkia toimialoja koskevaan yleiseen elinkeinojen kehittämiseen, toisaalta keskitytään Kainuun tunnistettuihin kärkielinkeinoihin, joita ovat matkailu biotalous, kaivannaisala, kemianteollisuus ja teknologiateollisuus.

Osaavan työvoiman riittävyys on tunnistettu Kainuun tilannekuva-analyysissä yhdeksi Kainuun kehityksen ja elinvoiman kannalta keskeisimmäksi kehittämishaasteeksi, johon pitää elinkeinossa kohdentaa erityisiä toimenpiteitä. Osaavan työvoimahaasteen taustalla on Kainuun väestökehitys sekä aluetalouden ja yritysten viime vuosien voimakas kasvu. Koulutus ja osaaminen ovat alueen elinvoiman, asukkaiden hyvinvoinnin, yritysten kestäväen kasvun ja kilpailukyvyn sekä työhyvinvoinnin ja vetovoimaisen työelämän perusrakennusaineita.

Osaava työvoima

Yleistavoite:

Kainuu saa osaavaa ja Kainuuseen asettuvaa työvoimaa työmarkkinoiden tarpeiden mukaisesti. Vuoteen 2025 mennessä työvoimapula ja rekrytointiongelmien määrä ovat vähentyneet vuoden 2021 tasosta. Avoinna olevien työpaikkojen kestossa saavutetaan valtakunnan keskiarvo. 70 % KAOSTa ja KAMKsta valmistuneista opiskelijoista työllistyy Kainuuseen. Yksikään teollinen tai palvelualan investointi ei jää toteutumatta työvoimapulan takia.

Kehittämistavoitteet 2022–2025

Rekrytointiosaaminen ja rekrytointien tuloksellisuus paranevat ja saadaan kausi- sekä vuokratyöntekijöitä pysyviksi asukkaiksi ja työntekijöiksi Kainuuseen

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Käynnistetään Kainuun ja valtioneuvoston alke yhteistyöasiakirjan 2022 toimenpiteet
- Vahvistetaan yhteistyötä ja digitalisaation hyödyntämistä rekrytoinneissa
- Vahvistetaan yritysten rekrytointiosaamista (myös kansainvälistä), kehitetään työelämän laatua, työhyvinvointia sekä valmiuksia pitää kiinni hyvistä työntekijöistä
- Tehostetaan maakunnan mainetyön hyödyntämistä rekrytointikampanjoissa
- Rakennetaan Kainuuseen muuttaville työntekijöille julkisen sektorin ja yritysten yhteistyönä vetovoimaisia paketteja, joissa työpaikan ohella tarjotaan vetovoimaiset asumis- ja muut palvelut
- Tehdään kokonaiskartoitus koti- ja ulkomaisesta kausi- ja vuokratyövoimasta Kainuussa, jossa kartoitetaan heidän halukkuuttaan sekä toiveita, joiden toteutuessa he voisivat muuttaa Kainuuseen asumaan ja käynnistetään kartoituksen perusteella tarvittavat toimenpiteet
- Integroidaan Ukrainasta Kainuuseen tulevat pakolaiset työskentelemään ja asumaan pysyvästi Kainuuseen

Yritysten omistajanvaihdokset onnistuvat ja elinkelpoisten yritysten liiketoiminta jatkuu ja kasvaa

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Laaditaan omistajanvaihdosten tehostamiseen maakunnalliset toimintasuunnitelma sekä määritellään vastuuorganisaatio, neuvontapiste ja yhteistyöfoorum
- Käynnistetään prosesseja, joissa vahvistetaan opiskelijoiden valmiuksia ja mahdollisuuksia ryhtyä yrittäjiksi uusia omistajia etsiviin yrityksiin
- Varmistetaan yritysten omistajanvaihdokset niin, että työpaikat yrityksissä lisääntyvät
- Varmistetaan maatalouden viljelijöiden onnistuneet sukupolven vaihdokset ja toiminnan jatkuvuus

Kainuussa koulutetaan onnistuneesti alueen työmarkkinoiden tarvitsemia osaajia

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Koulutetaan ennakoivasti osaajia Kainuun työvoimatarpeeseen, rekrytoidaan opiskelijoita kotimaasta ja ulkomailta ja varmistetaan opiskelijoiden työllistyminen koulutuksen jälkeen Kainuuseen
- Vahvistetaan Kainuun työvoimapula-alojen koulutuksen ja työpaikkojen vetovoimaa jatkuvalla maineella
- Puretaan aktiivisesti mies- ja naisvaltaisten alojen koulutuksen ja työpaikkojen segregatiota
- Luodaan Kainuuseen uusi aluekehityksen seurannan ja ennakoinnin (tilannekuva) toimintamalli
- Rekrytoidaan opiskelijoita kotimaasta ja ulkomailta (erityisesti SOTE alalle), varmistetaan opiskelijoiden työllistyminen koulutuksen jälkeen Kainuuseen ja parannetaan harjoittelu- ja opinnäytetyöpaikkojen saamista Kainuusta
- Rakennetaan ja markkinoidaan opiskelu- ja valmistumisen jälkeinen työpaikka Kainuussa -paketteja

Kainuun sopimuksellinen yhteistyö osaavan työvoiman saamiseksi sekä maakunnan veto- ja pitovoima vahvistuvat

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Laaditaan ja toteutetaan maakunnallinen yhteistyösopimus osaavan työvoiman riittävyyden turvaamiseksi ja sen osaksi laaditaan Kainuun maahanmuutto-ohjelma 2022–2025
- Kainuun maineeseen suunnataan resursseja sekä työn vaikuttavuutta, yhteistyötä ja johtajuutta tehostetaan
- Varmistetaan ja vastuutetaan maineyön sähköisten alustojen ja digitalisaation jatkokehitys ja ylläpito
- Tuetaan kuntia yhteistyössä ratkaisemaan eläköitymisestä ja väestönkehityksestä aiheutuva palvelutarpeen muutosta ja osaavan työvoiman tarvetta
- Tiivistetään yhteydenpitoa Kainuusta muualle opiskelemaan (yhteistyö oppilaitosten Kainuu osakuntien kanssa) ja töihin lähteneisiin: esim. (rekrytointi)tilaisuuksia, opinnäytetöitä sekä työharjoittelu- ja kesätyöpaikkoja Kainuuseen
- Lisätään työnantajien yhteistyötä kv-rekrytoinneissa
- Vahvistetaan kotouttamisprosessin nopeutta, suunnitelmallisuutta, kotouttamisosaamista sekä kotouttamis- ja integrointiohjelmien toteutusta, tehostetaan kielikoulutusta maahanmuuttajille
- Tehostetaan koulutuspalveluita ja koulutuksen antamista maahanmuuttajille
- Toisella asteella (KAO + lukiot) rekrytoidaan opiskelijoita ulkomailta ja tuetaan heitä niin, että he omaksuvat kielen ja kulttuurin ja jäävät Kainuuseen opiskelemaan ja töihin, vahvistetaan 2. asteen opetuksen kansainvälisyyttä
- Lisätään KAMK:n kansainvälisten opiskelijoiden määrää Kainuussa
- Tuetaan kainuulaisten yritysten valmiuksia työllistää kansainvälisiä opiskelijoita

Koulutus ja osaaminen

Yleistavoite:

Kainuun koulutustarjonta sekä koulutusten toteuttamistavat ja -yhteistyö kehittyvät ja monipuolistuvat niin, että alueella annettavalla tutkinto- ja täydennyskoulutuksella sekä jatkuvan elinikäisen oppimisen mahdollistavilla ratkaisuilla vastataan ennakoivasti Kainuun työelämän tarpeisiin sekä turvataan ja kehitetään koulutuspalveluja koko Kainuun alueella. Kainuussa toimivilla toisen ja korkea-asteen ja vapaan sivistystyön laadukkaiden koulutuspalvelujen tuottajilla on vahva kansallinen ja kansainvälinen asema ja rooli. Koulutuksen vetovoima vahvistuu. Kainuuseen saadaan uutta pysyvää ja joustavaa yliopistollista perustutkintokoulutusta. Kainuulaisten koulutustaso ja korkeakoulutettujen osuus nousevat.

Kehittämistavoitteet

Kainuun oppilaitosten ja työelämän yhteistyö tehostuu

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Edistetään opiskelijoiden harjoittelupaikkojen saamista kainuulaisissa julkisen sektorin organisaatioissa ja yrityksissä
- Hyödynnetään ja kehitetään monimuotoisia koulutusmuotoja (mukaan lukien oppisopimuskoulutus)
- Lisätään yritysten käyttöä ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöinä erityisesti Kainuun kunnissa, joissa ei ole ammatillista koulutusta, kuitenkin niin että oppilaitoksilla säilyy opiskelijoiden opetus- ja ohjausvastuu ja yritykset saavat opetustehtävänsä riittävän tuen
- Tehostetaan työelämän osaamistarpeita vastaavien jatkuvan elinikäisen oppimisen koulutuspalvelujen tarjontaa digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen
- Kehitetään maksullisia digitaalisia koulutuspalveluja kotimaahan ja vientiin

Kainuun koulutuspolku perusopetuksesta yliopistokoulutukseen monipuolistuu, Kainuuseen saadaan pysyvää yliopistollista perustutkintokoulutusta ja digitaalisuuden avulla syntyy uusia koulutuspalveluja

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Monipuolistetaan ammattikorkeakouluopintotarjontaa ja käynnistetään toimet pysyvän yliopistollisen perustutkintokoulutuksen (jossa on vuosittainen sisäänotto) saamiseksi Kajaanin yliopistokeskukseen (KYK) yhteistyössä muiden yliopistokeskuskaupunkien kanssa; vahvistetaan yliopistokeskusten asemaa ja rahoitusta edunvalvonnalla
- Käynnistetään työelämän tarpeita vastaavia, yliopistotasoisia muuntokoulutusohjelmia Kainuussa sekä kehitetään koulutuspolkuja KAMK:n koulutuksesta KYK:n organisoimaan yliopistokoulutukseen
- Tiivistetään 2.asteen ja ammattikorkeakoulun yhteistyötä kehittämällä väyläopintoja 2.asteelta KAMK:n sekä KAMK:n jatko-opintoja KAOn opetusaloille
- Turvataan koko Kainuun kattavan lukioverkon säilyminen ja vahvistetaan lukioiden profiloitumista ja vetovoimaa
- Lisätään naisvaltaisten alojen, kuten koulutus- ja kasvatustarjontaa Kainuussa

Yrittäjyys, elinkeinot, investoinnit ja digitaalinen siirtymä

Yleistavoite:

Kainuun alue-BKT kasvaa koko maan kasvua nopeammin, vientiä harjoittavien kasvuyritysten määrä lisääntyy, viennin volyymi, tuotannon jalostusarvo, työn tuottavuus, tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot sekä yksityisen sektorin työpaikkojen määrä kasvavat vuosina 2022–2025 vuoden 2021 tilanteeseen verrattuna. Kainuun yksityinen (kaikki toimialat), julkinen ja kolmas sektori onnistuvat digitaalisessa ja vihreässä siirtymässä. Siirtymä tuo uusia yrityksiä ja liiketoimintaa. Kainuun resilienssi (kyky toipua äkillisistä muutoksista) vahvistuu. Vuoteen 2025 mennessä Kainuussa toteutuu yhteisarvoltaan noin 2,2 miljardin euron teolliset ja palvelualan investoinnit.

Kehittämistavoitteet 2022–2025

Yritysten määrä, kasvu, vienti ja yksityisen sektorin henkilöstömäärä lisääntyvät sekä tuotannon jalostusarvo ja työntuottavuus nousevat

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Vauhditetaan uusyrityisperustantaa yleisesti ja erityisesti uusien vientiin suuntautuvien kasvuyritysten syntyä sekä olemassa olevien yritysten säilymistä, vientiä, kasvua sekä uusien palvelujen ja tuotteiden kehittämistyötä, tuetaan kaupan ja palvelualojen yritysmäärän, työpaikkojen ja liikevaihdon kasvua
- Business-Kainuu-yrittäjyyden kehittämisverkossa vahvistetaan yrityskiihdyttämätöimintää (yritystoimintaa suunnitteleville palvelut ja tuki helposti saavutettaviksi) sekä luodaan Kainuun yrittäjyyspolkumalli (perusopetus - toinen aste - korkeakoulut sekä kaikille avoimet yrityspalvelut)
- Tuetaan tuotannon jalostusarvoa ja työn tuottavuutta nostavaa TKI-toimintaa tutkimus- ja kehittäjäorganisaatioiden sekä rahoittajien yhteistyönä

- Business Kainuu-verkoston avulla parannetaan olemassa olevien yrityspalvelutoimintojen saatavuutta ja koordinaatiota sekä luodaan verkostoon yrittäjyyden maakunnalliset kumppanuuspöydät julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välille
- Organisoidaan julkisen sektorin kilpailusosaamisen koulutusohjelma Kainuun kunnille, hyvinvointialueelle ja muille julkisen sektorin organisaatioille sekä koulutusta Kainuun yrityksille kilpailusvalmiuksista
- Vahvistetaan järjestöjen viestintä- ja verkostotaitoja, liiketoimintaosaamista, laatujärjestelmiä sekä näkyvyyttä

Kainuuseen saadaan teollisia ja palvelualan investointeja, eri toimialojen veturiyrityksiä eli kasvavia vientiyrityksiä ja toimialavetureita julkiselle sektorille ja näiden ympärille alihankintayrityksiä sekä tutkimus-, innovaatio- ja kehittämistoimintaa

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Laaditaan Kainuun metsäbiotalouden investointien toteutettavuus selvitys ja käynnistetään sen toimenpiteet
- Laaditaan Kainuun investointistrategia ja käynnistetään sen mukaiset toimenpiteet, mukaan lukien kansainvälisten investointien (FDI) lisääminen
- Kasvatetaan TKI-toiminnan volyyymiä Kainuussa ja toteutetaan aktiivista kansainvälistä TKI-yhteistyötä, tehostetaan kansainvälisten TKI-rahoitusten hakemista niin, että hakemusten läpimenoprosentti (erityisesti Horisontti-rahoitus) paranee
- Kehitetään olemassa olevia yrityksiä ja julkisia organisaatioita toimialavetureiksi ja houkutteellaan alueelle uusia, kehitetään toimialavetureiden ympärille liiketoimintaekosysteemejä ja osaamiskeskittymiä

Digitaalinen siirtymä, yritysten tuottavuus ja henkilöstön osaaminen vahvistuvat

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Kehitetään digitaalisia yksityisiä ja julkisia palveluita sekä datatalouden, tekoälyn ja mahdollistavien teknologioiden (pilvipalvelualustat, suurteholaskenta ja kvanttiteknologiat) hyödyntämistä liiketoiminnassa
- Vahvistetaan yritysten, koulutus- ja yrityskehittäjäorganisaatioiden sekä rahoittajien ja viranomaisten digitaalisen siirtymän edellyttämää osaamista, tuetaan yrityksiä työpaikan kokonaisvaltaiseen kehittämiseen ja henkilöstön koko työuran kestävän osaamisen kehittämiseen
- Toteutetaan vaikuttavia yritysten, julkisen ja kolmannen sektorin digitalisaatiohankkeita teollisuus 4.0 -hankkeita
- Satsataan työelämän laadun (hyvä johtaminen, työntekijän vaikuttamismahdollisuudet, fyysinen ja emotionaalinen turvallisuus, työhyvinvointi) kehittämiseen yrityksissä ja julkisella sektorilla
- Tuetaan yrityksiä työn tuottavuuden parantamisessa työn tekemisen ja toimintatapojen uudistamisella ja parannetaan työn tuottavuutta myös luomalla korkean jalostusarvon ja osaamisen työpaikkoja maakuntaan

Elinkeinojen kehittämisen kärkitoimialat

Kainuun kärkitoimialat ovat matkailu, teknologiateollisuus, biotalous, sekä kaivannaisala ja kemianteollisuus. Kärkitoimialojen kehittämiseen kohdennetaan erityisiä toimenpiteitä, jolla tavoitellaan laajaa aluetalousvaikutusta.

Kainuun kärkitoimialojen kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet löytyvät Kainuun maakuntaohjelmasta 2022–2025: <https://kainuunliitto.fi/elinkeinot-ja-aluekehitys/kainuu-ohjelma-topsu/>

Vihreä ja oikeudenmukainen siirtymä

Vihreän ja oikeidenmukaisen siirtymän tavoite Kainuussa on siirtyä fossiilitaloudesta vähähiiliseen ja vesiviisaaseen kiertotalouteen vuoteen 2040 mennessä. Vihreä siirtymä merkitsee yhteiskunnan ekologista rakennemuutosta, joka muuttaa elinkeinoja, ihmisten kulutusvalintoja sekä muuta toimintaa ilmastoviisaaksi ja kestävän kehityksen mukaiseksi ja luo merkittävästi uutta kestävästä elinkeinotoimintaa, yrityksiä ja työpaikkoja. Oikeudenmukainen siirtymä edellyttää, että ekologisten tavoitteiden toteuttamiskeinot ovat sosiaalisesti hyväksytyjä ja väistyvien toimintojen tilalle kehitetään uusia ekologisesti kestäviä vaihtoehtoja ja muutoksista kärsiville ihmisille uusia toimeentulomahdollisuuksia.

Yleistavoite:

Kainuu on aktiivinen vihreän siirtymän toimija, joka tuottaa ilmaston muutoksen vaatimia ratkaisuja niiden globaaliin kysyntään. Vihreässä siirtymässä väistyvien elinkeinojen tilalle luodaan uusia kestävän kehityksen elinkeinoja ja aiempaa enemmän työpaikkoja. Kainuu kasvattaa uusiutuvan energian tuotantomäärää ja energiaomavaraisuutta sekä ylläpitää päätösvaltaansa energiantuotannossa. Vuoteen 2025 mennessä uusiutuvan energian osuus energian kulutuksesta Kainuussa on vähintään 75 % ja energiaomavaraisuus 65 %. Kasvihuonekaasupäästöt laskevat niin, että ovat vuonna 2025 korkeintaan 500 CO₂-ekv kt. Kainuu säilyy merkittävänä hiilinieluna. Vuoteen 2025 mennessä vähintään 4 Kainuun kuntaa on liittynyt Hinku-verkostoon. Samoin pintavesien ekologinen tila säilyy hyvällä tasolla ja luonnon monimuotoisuus paranee. Vesien säännöstelyn aiheuttamia haittoja onnistutaan vähentämään.

Kehittämistavoitteet

Uusiutuvan energian tuotanto ja käyttö, energiatehokkuus sekä energiaomavaraisuus kasvavat

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Toteutetaan kaavaratkaisujen mahdollistamat tuulivoimainvestoinnit ja luodaan uutta elinkeinotoimintaa tuulivoiman ja muun uusiutuvan energian ympärille
- Tehostetaan toimenpiteitä biokaasulaitosten ja biokaasun tankkausasemien saamiseksi Kainuuseen
- Irtaudutaan fossiilisten polttoaineiden käytöstä kiinteistöjen lämmityksessä
- Lisätään paikallisten uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja energian pientuotannon määrää
- Vähennetään energian kulutusta tehostamalla tuotantoprosesseja teollisuudessa ja energiantuotannossa sekä lisäämällä energiajärjestelmien älykkyyttä ja hukkaenergian hyödyntämistä (esim. konosalien hukkaenergia)
- Toteutetaan Kainuun alueellisen oikeudenmukaisen siirtymän (JTF) suunnitelman toimenpiteitä tehostetusti
- Tuetaan ja edistetään energiasektorin vihreää siirtymää pois fossiilisista polttoaineista biopolttoaineiden käyttöön sekä pitemmällä tähtäimellä polttoon perustumattomaan uusiutuvien energialähteiden käyttöön
- Edetään valtakunnallisen fossiilittoman liikenteen tiekartan toimissa samaan tahtiin kuin muualla maassa.

Fossiilisten raaka-aineiden korvaaminen uusiutuvilla sekä Kainuun hiilensidonta kasvavat

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Puurakentamisen edistäminen (kaavoitus, julkiset hankinnat, julkiset ja yksityiset rakennuskohteet) ja puutuoteteollisuuden tuotteiden viennin lisääminen
- Uusien investointien ja TKI-toiminnan avulla kehitetään puusta ja sen sivuvirroista uusia pitkäikäisiä tuotteita korvaamaan fossiilisia raaka-aineita
- Metsien hoidon laadun ja aktiivisuuden parantaminen: Metsät hoidetaan ja harvennetaan niin että ne järeytyvät. Metsien kasvun lisääminen lannoituksilla (etenkin kiertotaloudenlannoitteilla esim. tuhka)
- Maankäytön suunnittelu ja metsityksen lisääminen: metsäpinta-ala säilyttäminen, hakkuupoistuma korvaaminen metsittämällä, jatkuva peitteinen metsänkäsittely turvemailla.
- Tuetaan teollisuuden, maatalouden ja muun alkutuotannon kehittämistä kohti hiilineutraaleja suljetun kierron tuotantoprosesseja

- Tuetaan maatalouden kehittämistä hiilensitojaksi
- Kannustetaan Kainuun kuntia liittymään Hinku-verkostoon
- Kainuun varautumisfoorumin toimintaan otetaan mukaan ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Talouden vihreä ja oikeudenmukainen siirtymä fossiilitaloudesta vähähiiliseen kiertotalouteen etenee ja yritykset ovat hyödyntäneet sen tuoman lisäarvon elinkeinotoimintaan

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Tehostetaan julkisten hankintojen avulla vähähiilisyyttä painottamalla hankinnoissa paikallisuutta ja lyhyitä kuljetusmatkoja
- Kehitetään uusiutuvien luonnonvarojen jalostamisesta (erityisesti maatalous, luonnontuoteala ja metsäbiotalous) sekä kaivosten prosesseista syntyvistä sivuvirroista ja jätteistä uusia kaupallisesti kannattavia tuotteita
- Yritysten, tutkimuksen ja kehittämisen yhteistyöllä luodaan uusia kestävän kehityksen tuotteita ja palveluja ja hankitaan niiden tuotantoa varten Kainuuseen investointeja
- Lisätään yritysten tietoisuutta kestävän kehityksen rahoitusmahdollisuuksista ja niiden hyödyntämistä
- Yritykset kehittävät osaamistaan, toimintaansa ja liiketoimintamallejaan vihreän siirtymän edellyttämällä tavalla
- Tuetaan ja edistetään teollisuuden vihreää siirtymää kohti hiilineutraaleja suljetun kierron tuotantoprosesseja
- Vahvistetaan maa- ja metsätalouden roolia luonnon monimuotoisuuden ja perinnebiotooppien vahvistajana
- Kainuun vesi- ja mittaustekniikan osaamista hyödynnetään vesiekosysteemejä turvaavien ratkaisujen kehittämisessä

Saavutettavuus, aluerakenne ja monipaikkaisuus

Kainuun saavutettavuuden kehittämällä tavoitellaan Kainuun entistä parempaa liikenteellistä ja tietoliikenteellistä saavutettavuutta sekä toimivia liikenneyhteyksiä alueen sisälle. Kainuun hyvä saavutettavuus parantaa osaavan työvoiman saatavuutta, monipaikkaisuutta ja väestön hyvinvointia. Aluerakenteen ja monipaikkaisuuden kehitystavoitteet viittaavat maakunnan yleiseen viihtyvyyteen ja monipuolisen vapaa-ajan ja työnteon sujuvaan yhdistämiseen alueella. Monipuolisen asumisen, työnteon ja opiskelun edellytyksiä kehitetään viihtyisän, kilpailukykyisen ja vetovoimaisen muuttovoittomaakunnan säilyttämiseksi.

Uudet liikkumisratkaisut, sähköiset palvelut sekä infrastruktuuri-investoinnit

Yleistavoite:

Kainuuseen pääsee nopeasti ja sujuvasti eri liikennemuodoilla. Alueella on helppoa ja turvallista liikkua ja Kainuussa on sujuvat matkaketjut. Liikenneväylien kunto ja palvelutaso vastaavat alueen tarpeita. Liikenteen vihreä siirtymä etenee aluetaloudellisesti kestäväällä tavalla. Kainuu on tietoliikenteellisesti hyvin saavutettavissa ja koko maakunnassa on kattavat, nopeudeltaan eri toimijoiden tarpeita vastaavat ja luotettavat tietoliikenneyhteydet. Kansainvälisten matkailijoiden määrän kasvuun ja alueen omiin tarpeisiin perustuen kokonaismatka-aika Kainuu-Helsinki välillä on enintään 3 tuntia nopeimmalla kulkuyhteydellä. Kainuuseen vakiintuu markkinaehtoinen lentoliikenne, jonka matkustajamäärä vuonna 2025 on vähintään 90 000. Kajaanin ja Helsingin välinen matka-aika junalla lyhenee. Kainuun hyvä saavutettavuus parantaa osaavan työvoiman saatavuutta, monipaikkaisuutta ja väestön hyvinvointia.

Kehittämistavoitteet

Elinkeinoelämän kilpailukykyyn sekä sujuvan ja turvallisen arjen liikkumisen tarpeita vastaavat kansainvälisiin liikennekäytäviin kytkeytyvät liikenneyhteydet

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Kainuun saavutettavuuden ja kytkeytyvyyden parantaminen edunajamisella ja yhteistyöllä maakunnan sisällä, kansallisesti ja kansainvälisesti mm. TEN-T ydinverkkoon
- Kajaanin lentoyhteyksien varmistaminen sekä maanteiden ja ratayhteyksien sujuvuuden ja turvallisuuden parantaminen pitkäjänteisesti huomioiden lisäksi huoltovarmuustekijät
- Alemman asteisen tieverkon ylläpito ja kehittäminen alueen tarpeita vastaavaksi ja riittävien tienpidon määrärahojen varmistaminen
- Kävelyn ja pyöräilyn toimintaedellytyksien parantaminen erityisesti kuntakeskuksissa ja matkailualueilla.
- Maastoliikenne- ja ulkoilureitistöjen laatua parannetaan koko Kainuun alueella vastaamaan virkistykseen ja kestäväen luontomatkailemisen tarpeita
- Sujuvan arjen, oppilaitosten ja merkittävien työpaikka-alueiden saavutettavuuden turvaaminen joukkoliikenteellä ja uusilla innovatiivisilla tavoilla
- Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelman (2018) ja Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian (2017) tarkistamistarpeiden arviointi ja päivittäminen.

Liikenteen vihreän siirtymän eteneminen, toimivat matkaketjut, kehittyvät liikenteen palvelut ja digitaalisuuden hyödyntäminen aluetaloudellisesti kestäväällä tavalla

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Liityntäyhteyksien sekä matka- ja logistiikkaketjujen kehittäminen matkustajia ja elinkeinoelämää palveleviksi toimiviksi kokonaisuuksiksi.

- Liikenteeseen liittyvän digitaalisen tiedon hyödyntäminen, liikenteen optimointi sekä uusien palvelujen kehittäminen sujuvan ja turvallisen liikennejärjestelmän varmistamiseksi
- Kehitetään vauhdikkaasti sähköautojen lataus- ja kaasuautojen tankkausverkostoa, jotta vähäpäästöiset autot pystyvät Kainuussa yleistymään.
- Hyödynnetään onnistuneesti ja ennakoivasti liikenteen vihreän siirtymän EU-sääntelyn tuomat mahdollisuudet

Kainuun tietoliikenteellinen saavutettavuus ja nopeiden yhteyksien alueellinen kattavuus toteutuvat

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Elinkeinoelämän, kotitalouksien ja vapaa-ajan asumisen sekä monipaikkaisuuden tarpeita vastaavat kiinteät laajakaistayhteydet varmistetaan toimijoiden yhteistyöllä koko maakunnan alueella, huomioiden mobiiliverkon rajoitukset itärajan läheisyydessä
- Varmistetaan riittävien, langattomien verkkoyhteyksien saatavuus koko Kainuun alueella huomioiden mobiiliverkon rajoitukset itärajan läheisyydessä
- Täydennetään kehittyvillä mobiiliyhteyksillä kiinteitä laajakaistayhteyksiä sekä hyödynnetään mobiiliverkon potentiaali saavutettavuuden kehittämisessä
- Edistetään kansainvälisten runkoverkkoyhteyksien suunnittelua, toteuttamista ja käyttöönottoa

Kestävä aluerakenne, monipaikkaisuus sekä toimivat palvelut

Yleistavoite:

Kainuu on viihtyisä, vetovoimainen ja monipaikkainen monipuolisen vapaa-ajan ja pysyvän asumisen sekä työnteon ja yrittämisen alue, jossa arki on sujuvaa, palveluverkko ja palvelujen saavutettavuus vastaavat käyttäjien tarpeita. Toimiva, tehokas ja vetovoimainen yhdyskunta- ja aluerakenne on turvattu. Koko maakunnassa ovat tarpeita vastaavat nopeat ja luotettavat tietoliikenneyhteydet.

Kehittämistavoitteet

Kainuussa on tarjolla viihtyisiä ja toimivia asumisvaihtoehtoja ja Kainuun vetovoimaisuus elinkeinon sijoittumispaikkana vahvistuu. Monipaikkaisuuden edellytykset paranevat kestäväällä ja mahdollistavalla, asiakaslähtöisellä kaavoituksella koko maakunnan alueella sekä muulla alueidenkäytön suunnittelulla.

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Alueidenkäytön suunnittelussa vetovoimaisia alueita kuten ranta-alueita kehitetään viihtyisinä asumisen ja virkistykseen alueina ottaen huomioon vapaa-ajan, osa-aikaisen tai pysyvän asumisen tarpeet sekä luontoarvot.
- Olemassa olevien rakenteiden (ml. toimitilojen) kestävä, kustannustehokas ja ympärivuotinen käyttö sekä Kainuun erilaisten asumisen- ja yritysten sijoittumisvaihtoehtojen monipuolinen hyödyntäminen. Paikallisten tarpeiden ja olosuhteiden ymmärtäminen rakentamisen ohjauksessa (joustavuus) sekä helpotetaan vapaa-ajan asunnon muuttamista vakituiseksi asunnoksi asiaan liittyvät edellytykset huomioiden
- Kunnissa laaditaan ajantasaisia, kysyntää vastaavia, ennakoivampia ja mahdollistavia kaavoja (erityisesti yleiskaavoja)
- Alueiden käytön suunnittelun osaaminen ja voimavarat turvataan (esim. aluearkkitehtitoiminta tai muu kuntien välinen yhteistyö)

Palveluverkko ja palvelujen saavutettavuus turvataan. Monipaikkaisuuden edellytykset paranevat kattavilla kiinteillä tietoliikenneyhteyksillä ja kehittyvillä palveluilla.

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Palveluja ja uusia toimintatapoja kehitetään innovatiivisesti vastaamaan käyttäjien tarpeita (mm. liikkuvat ja digitaaliset palvelut)
- Palvelumuotoilun osaamista ja hyödyntämistä lisätään

- Huomioidaan palvelujen tuotannossa myös kausiasukkaat dataa monipuolisesti hyödyntäen
- Elinkeinoelämän, kotitalouksien ja vapaa-ajanasutuksen tarpeita vastaavat tehokkaat ja toimintavarmat kiinteät laajakaistayhteydet varmistetaan sujuvalla yhteistyöllä eri toimijoiden kesken. Kehittyvät mobiiliyhteydet täydentävät kiinteitä laajakaistayhteyksiä

Elinkeinoelämän, työn ja opiskelun edellytykset etänä Kainuusta käsin paranevat mökiltä, kodista ja etäpalvelutoimistoilta

Tavoitteen strategiset toimenpiteet 2022–2023

- Paikasta riippumattomien palvelu-, työ-, koulutustoimintojen ja niihin perustuvan yritys- ja palvelutoiminnan kehittäminen ja mahdollistaminen
- Mahdollistetaan paikasta riippumaton etätö ja -opiskelu vapaa-ajanasunnoilla ja matkailukeskuksissa. Edistetään etätyöpalvelupisteiden toteuttamista.
- Huippunopeiden kansainvälisten luotettavien ja kapasiteetiltaan riittävien tietoliikenteen runkoverkkoyhteyksien rakentamisen edistäminen
- Kehitetään maakunnan vetovoimaisuutta kokonaisvaltaisesti huomioiden joustava rakennuslupatoiminta, kiinteiden laajakaistayhteyksien kattavuus, uusien kohderyhmien palvelut sekä helpottamalla vapaa-ajan asunnon muuttamista vakituiseksi asunnoksi asiaan liittyvät edellytykset huomioiden

Kainuun ja valtioneuvoston aluekehittämisen (ALKE) keskustelut

Valtioneuvoston ja maakunnan aluekehittämisen keskustelut ovat vuosittainen lakisääteinen (756/2021) prosessi, jota Kainuussa johtaa maakuntahallitus ja koordinoi Kainuun liiton virasto. Keskustelujen pohjaksi Kainuun ennakointi- ja seurantaryhmä on laatinut ajantasaisen tilannekuvan, jolla perustellaan alke-keskustelujen agendalle nostettavat teemat. Agendalle otetaan alueiden kehityksen kannalta kriittisiä teemoja. Alueiden uudistumisen neuvottelukunta (AUNE) on 5.10.21 linjannut kaikille maakunnille yhteiseksi teemaksi osaavan työvoiman saatavuuden ja työvoiman liikkuvuuden.

Tilannekuvan ja uuden Kainuu-ohjelman perusteella Kainuun alke keskustelujen teemoiksi nostettiin: 1) osaavan työvoiman riittävyys, 2) saavutettavuus sekä 3) investointien turvaaminen.

Keskustelujen tuloksena laadittiin yhteistyöasiakirja, jossa määritellään valtioneuvoston ja Kainuun yhteiset toimet mainittujen kehittämishaasteiden ratkaisemiseen (ks. **Liite 1: Kainuun ja valtioneuvoston aluekehittämisen keskustelujen yhteistyöasiakirja 2022**). Kainuun liitolle on myönnetty Kainuun alke-toimenpiteiden käynnistämiseen kansallista aluekehitysrahoitusta (AKKE-rahoitus) 619 000 euroa, jonka käyttö edellyttää normaalia hankemuotoista toimintatapaa omarahoituksineen. Yhteistyöasiakirjassa kohdennetaan Kainuuseen myönnetty 619 000 euroa AKKE rahoitusta seuraavasti:

- 1) Yliopisto-koulutuksen kehittäminen Kajaanin yo-keskukseen, 100 000 €
- 2) Sote-alan kansainvälinen rekrytointi- ja koulutusmalli tutkinnosta tutkintoon ja töihin Kainuuseen, 300 000 €
- 3) Kainuun matkailun kansainvälinen markkinointi, 100 000 €
- 4) Kainuun metsäbiotalouden investointien toteutettavuus selvitys, 119 000 €

Kainuun älykäs erikoistuminen

Älykäs erikoistuminen on alueellisen kehittämisen keino, jossa Kainuuta kehitetään korkean osaamisen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa vahvistamalla. Älykkään erikoistumisen toimenpiteet kohdennetaan teemoihin ja toimialoihin, joilla erityisesti nähdään kestävä kasvun mahdollisuuksia tulevaisuudessa ja joilla Kainuussa on korkeaa osaamista. Keskeistä älykkäässä erikoistumisessa on yhteistyö julkisen sektorin ja yritysten välillä sekä se, että syntyviä innovaatioita ja tutkimustuloksia saadaan muuttumaan korkean jalostusarvon tuotteiksi sekä kannattavaksi ja kasvavaksi vientiin suuntautuvaksi yritystoiminnaksi. Näin älykäs erikoistuminen parantaa työn tuottavuutta Kainuussa. Yrittäjyyden edistäminen (yritysten innovaatiotarpeiden tunnistaminen ja niiden ratkaisu, ns. EDP - prosessi) on keskeinen osa Kainuun älykkään erikoistumisen strategian toteutusta.

Kainuun älykkään erikoistumisen strategia 2021–2027 on luettavissa osoitteesta: ([Kainuun älykkään erikoistumisen strategia 2021–2027 \(kainuunliitto.fi\)](#)). Kainuun älykkään erikoistumisen painopisteet ovat kootusti kuvassa 3.

Kainuun älykkään erikoistumisen strategia (RIS3) vuosille 2021–2027 Teemat ja toimialat				
Välineet: koordinaatioryhmä ja hallinto, EDP, rahoitus ja tekninen tuki	TEEMA 1 Tutkimuksen lisääminen ja innovaatioiden edistäminen	TEEMA 2 Erikoistumisohjan vahvistaminen ja monipuolistaminen Tärkeä osa teeman 2 hankkeista perustuu aihealueella 1 tuotettujen soveltavien tutkimustulosten hyödyntämiseen.		TEEMA 3 Yhteydet ja integraatio, toimenpiteet alueiden väliseen yhteistyöhön Teema 3 on suunniteltu välineeksi, jolla helpotetaan priorisoitujen toimialojen teemoja 1 ja 2.
	INNOVAATIOIDEN KEHITTÄMINEN (soveltava tutkimus) 1. Mittaustekniikka 2. Pelillistäminen ja edistyskelliset simulointitekniikat (3D, VR, AR) 3. Big data -analytiikka ja suurteholaskenta 4. Kiertotalous kaivosteollisuudessa ja biotaloudessa	2A) TEOLLISUUS: biotalous, kaivostoiminta, metalli ja ICT Teollisuuden nykyaikaistamisen edistäminen investoimalla: 1. Uusien tuotteiden kehittämiseen 2. tuotantoprosessien parantamiseen (esim. I4.Okäyttöönotto) 3. tuotteiden ympäristö- ja laatutason parantamiseen	2B) OSAAMIS-INTENSIIVISET PALVELUALAT 1. Ammattimainen (talvi)urheilu sekä urheiluvalmennus ja harjoittelu 2. Aktiiviteettimatkailu 3. Sosiaali- ja terveyspalvelut Digitaalisuutta hyödyntäviä innovaatioita käytetään palvelujen tuotannon tehostamiseen (erityisesti sote-palvelut) sekä palveluista saatavan lisäarvon kasvattamiseen. Lisätään kansainvälistä yhteistyötä palvelujen kehittämiseen liittyvässä TKI-toiminnassa.	ALUEELLISEN INNOVAATIO-JÄRJESTELMÄN PAREMPI TOIMIVUUS 1. Innovaatioinfrastruktuurit 2. Mukaanpääsy alueidenvälisiin, kysyntävetoisiin innovaatioprosesseihin 3. Kehittyvät teollisuudenalat ja innovaatioalustat, mkl. alueidenväliset arvoketjut, klusterit, S3 kumppanuudet 4. Alustatalous 5. Investointien saaminen RIS3 teollisuudenaloille
	Yhteiset, monialaiset RIS3 teemat ja tavoitteet			
	TEEMA 4: Digitaalinen siirtymä Teema 4 koskee digitaalisen muutoksen vahvistamista teemassa 2 priorisoiduilla teollisuudenaloilla. Tätä tarkoitusta varten teeman 4 hankkeissa saatetaan hyödyntää teemassa 3 tarjottuja alueidenvälisiä yhteistyömahdollisuuksia ja/ tai teemassa 1 kehitettyjä innovatiivisia ratkaisuja. 1. Teollisuuden 4.0 käyttöönotto, mukaan lukien robotiikka ja automaation sovellukset 2. Big data -analytiikan ja suurteholaskennan hyödyntäminen			
	TEEMA 5: Vihreä siirtymä eli Green Deal Teema 5 koskee sekä Green Deal -ratkaisujen soveltamista, että niiden kehittämistä, mikä johtaa tehokkaasti teollisuuden ympäristöystävälliseen muutokseen teemassa 2. Tätä tarkoitusta varten teeman 5 hankkeissa saatetaan hyödyntää aihealueella 3 tarjottuja alueidenvälisiä yhteistyömahdollisuuksia ja/ tai teemassa 1 kehitettyjä innovatiivisia ratkaisuja. 1. Puhtaan, kohtuuhintaisen ja turvallisen energian tuotanto ja käyttö 2. Kiertotalouden ja ympäristöllisesti kestävä tuotannon lisääminen teollisuudessa 3. Pellolta pöytään: oikeudenmukainen, terveellinen ja ympäristöystävällinen ruokajärjestelmä 4. Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen 5. Ekosysteemien ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja palauttaminen 6. "Pidetään kaikki mukana" eli oikeudenmukainen siirtymä			

Kuva 3. Kainuun älykkään erikoistumisen strategia 2021–2027.

Toteutussuunnitelman rahoitusohjelmat ja -välineet

Maakunnan toteutussuunnitelma toteutetaan aluekehitysrahoituksella rahoitettavien hankkeiden kautta ja edunvalvonnan keinoin. Seuraavassa on kuvattu kuinka maakuntaohjelman rahoitusohjelmat ja rahoituksen määrät on toteutettu.

Kainuun alueellinen rakennerahastojen rahoituspäätös 2022–2023

EAKR - rahoituksen jakautuminen ELY/Kainuun liitto vuodet 2021–2022

	EAKR	Valtio	Kuntarahoitus	Yhteensä
Kainuun liitto/2021	1,308	0,871	0,217	2,396
Pohjois-Pohjanmaan ELY/2021	2,169	1,070		
Yhteensä	3,477	1,941	0,217	2,396
	EAKR	Valtio	Kuntarahoitus	Yhteensä
Kainuun liitto/2022	2,335	1,558	0,773	4,666
Pohjois-Pohjanmaan ELY/2022	3,873	1,909	0,095	5,877
Yhteensä	6,208	3,467	0,868	10,543
Vuodet 2021–2022 yht.	9,685	5,408	1,085	12,939

ESR-rahoituksen jakautuminen ELY/vuodet 2021–2022

	ESR	Valtio	Kuntarahoitus	Yhteensä
Vuosi 2021	2,697	1,266	0,422	4,385
Vuosi 2022	2,701	1,269	0,422	4,392
Yhteensä	5,398	2,535	0,844	8,777

Taulukko 1. EAKR ja ESR- rahoituksen jakautuminen Pohjois-Pohjanmaan ELY ja Kainuun liitto vuodet 2021–2022 (alueellinen rahanjakopäätös).

EU-rahoitus ja kansallinen rahoitus (milj.€) Kainuussa 2022–2023, tilanne 18.2.2021

	EAKR/valtio	ESR/valtio	Kuntarahoitus/ muu julkinen	Maaseutu- rahasto	Kansallinen rahoitus (AKKE)	Yhteensä
Kainuun liitto	6,072		0,990		0,619	7,681
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus/Kainuu	9,021		0,095			9,116
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus/Kainuu " ohjelmakauden 2014–2020		7,933	0,844			8,777
" REACT EU ELY-keskus Kainuu		2,781				2,781
		0,763		1,600		2,363
						0,000
						0,000
						0,000
Yhteensä	15,093	11,477	1,929	1,600	0,619	30,718

Lisäksi Kainuun kehikseen on määritelty Oikeuden mukaisen siirtymän rahoitusta (JTF) ohjelmakaudelle 2021–2027 yhteensä 14,889 milj.€. Asian valmistelu/lopullisen päätöksenteko tapahtuu syksyllä 2022, jonka jälkeen mahdollinen JTF-rahoitus voidaan jakaa alueella toimivien rahoittajien kesken (yhteisneuvottelu).

Lisäksi vuosille 2023–2024 erillinen rahoitusmyöntöpäätös vuoden 2022 aikana.

Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Euroopan aluekehitysrahasto on yksi Euroopan koheesipolitiikan rahastoista, jonka tavoitteena on tasoittaa maiden ja alueiden välisiä kehityseroja, luoda elinvoimaa, parantaa työllisyyttä, tukea kestävästä kasvusta ja lisätä kilpailukykyä. Rahastosta tuetaan näitä tavoitteita rahoittamalla erilaisia kehittämishankkeita. Rahastosta tuetaan myös kestävästä kaupunkikehittämisestä.

Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+)

Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+) on yhdistetty aiemmista Euroopan sosiaalirahastosta (ESR), nuorisotyöllisyysaloitteesta (YEI), vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta (FEAD) sekä työllisyyttä ja sosiaalista innovointia koskevasta Euroopan unionin ohjelmasta (Ea-SI).

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF)

JTF:llä vastataan vähähiilisen siirtymän aiheuttamiin sosioekonomisiin ja ympäristöllisiin haittavaikutuksiin työllisyyden ja kestävien aluetalouksien turvaamiseksi. Suomessa JTF-valmistelun perusta on hallitusohjelman kirjaus turpeen energiakäytön puolittamisesta vuoden 2030 loppuun mennessä. Turvetoimiala työllistää Suomessa noin 2 500 henkilötyövuotta. Toimialan huomattavan supistumisen välittömät ja välilliset haittavaikutukset aluetalouksiin ja

työllisyyteen ovat merkittäviä, joihin JTF:llä vastataan EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimenpitein.

Euroopan maaseuturahasto

Maaseudun kehittämistä rahoitetaan Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto). Sen tavoitteena on kestävä kasvu, elinkeinojen kehittäminen ja elämänlaadun parantaminen maaseudulla. Maaseutuohjelman hyöty kohdentuu viljelijöille, maaseudun yrityksille ja maaseudun asukkaille sekä koko ympäristölle.

Lähde: <https://www.ely-keskus.fi/euroopan-maaseuturahasto>

Kansallinen aluekehitysrahoitus

- hallitusohjelmasta

Lähde: <https://rakennerahastot.fi/etusivu>

Kainuun edunajamisen tavoitteet ja kärkihankkeet 2022–2023

**TEKSTI TULEE MYÖHEMMIN, kun on kärkihankkeet on hyväksytty
Kainuun maakuntavaltuustossa 28.3.2022**

Liite 1: Kainuun ja valtioneuvoston aluekehittämisen (ALKE) keskustelujen yhteistyöasiakirja 2022

Kainuun ja valtioneuvoston aluekehittämisen keskustelut käytiin 3.2.2022. Kainuun alke keskustelujen teemoja olivat: 1) Osaavan työvoiman riittävyyden turvaaminen, 2) Kainuun saavutettavuuden parantaminen sekä 3) investointien turvaaminen. Neuvottelujen tuloksena valmisteltiin Kainuun ja valtioneuvoston alke yhteistyöasiakirja, jossa on yksilöity toimenpiteet, Kainuun ja valtioneuvoston yhteistyönä toteutettavaksi.

Kainuu on saanut yhteistyöasiakirjan toimenpiteiden käynnistämiseen 619 000 euroa kansallista AKKE rahoitusta, joka on Kainuun liitolle myönnettävää kansallista aluekehitysrahoitusta. Sen käyttö edellyttää normaalia hankemuotoista toimintatapaa omarahoituksineen. Yhteistyöasiakirjassa on määritelty AKKE- määrärahan kohdentaminen:

- 1) Kajaanin yliopistokeskuksen yliopistokoulutuksen kehittäminen, 100 000 eur,
- 2) Sote-alan kansainvälinen rekrytointi- ja koulutusmalli (Tutkinnosta tutkintoon ja töihin Kainuuseen), 300 000 eur,
- 3) Kainuun matkailun kansainvälinen markkinointi, 100 000 eur,
- 4) Kainuun metsäbiotalouden investointien toteutettavuus selvitys, 119 000 eur.

Kainuun ja valtioneuvoston alke yhteistyöasiakirja 2022

1. Osaavan työvoiman riittävyyden turvaaminen (1/2)

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/ haasteet/mahdollisuudet	Tavoite	
Työvoiman eläköityminen, tuotannolliset investoinnit, yritysten kasvu ja uusien perustaminen ovat luoneet työpaikkoja ja pahentaneet rekrytointiongelmia ja työvoimapulaa. Lokakuu 2020 – syyskuu 2021 TE-palveluihin ilmoitettiin 13035 avointa työpaikkaa (reilu 1000/kuukausi). Syyskuun 2021 lopussa työttömiä oli 2766 ja työttömyys 8,9 %, mikä on matalammalla kuin koskaan aiemmin (rakenteellinen työttömyys 62 %). Työmarkkinoille tulevien nuorten määrä on vuosittain noin 500 henkilöä eläköityviä pienempi. TKn (2021) väestöennuste: 15–64-vuotiaiden määrä vähenee vuoteen 2040 mennessä yli 21%. KEVAn eläköitymisennuste: vuoteen 2030 yli 3000 kuntatyöntekijää eläköityy (yli 38% kuntatyöntekijöistä). Kainuun väestö ei riitä avoimiin työpaikkoihin. Muillakin alueilla on työvoimapula, joten Suomen ikäluokat tuskin riittävät ja tarvitaan maahanmuuttoa. Suurin työvoimapula on SOTE:ssä. Lisäksi paljon pulaa on rakennus-, metsä-, metalli- ja kävännäisalan työntekijöistä, silvoojista, kodinhoitajista, teollisuuden työjohtajista, taloushallinnon toimistotyöntekijöistä, psykologeista sekä opettajista. Yritysten ja julkisen sektorin työnantajien vaimuudet ja käytettävissä olevat resurssit kvy-rekrytointiin ovat riittämättömät. Työnantajien paljon käytämät vuokratyöntantajirytykset eivät tuo alueelle asumaan asettuvia työntekijöitä.	Työelämän tarpeisiin vastaavan kasvatusalan koulutuksen kehittäminen ratkaisemaan opettaja- ja varhaiskasvattajapulaa Kainuussa	Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen: 1) nopeita ratkaisuja työvoimapulaan (kasvatusalan osaajien ja työntekijöiden eläköityvien tilalle uusia työntekijöitä, alan koulutusta ja tki:tä Kajaanin yo-keskukseen) 2) toimintatapoja reagoida muuttuviin työelämän tarpeisiin (koulutuspolkuja: AMK – YO) 3) vahvistaa Kainuun veto- ja yliopistokoulutusta monipuolistamalla (Kajaanin yo-keskukseen lisää yo-perustutkintokoulutusta)	
	Suunniteltu AKKE-määräraha (€)	Työelämän tarpeisiin vastaavien koulutuspolkujen kehittäminen: KAMK koulutuksesta KYK:n organisoimaan yo-koulukseen	
	Suunniteltu AKKE-määräraha (€)	Työelämän tarpeisiin alueen veto- ja pitovoimaa vahvistavaa yo-koulutusta: Luodaan KYK:n digitaalisuutta hyödyntävää YO perustutkintokoulutusta (vuosittainen sisääntotto, KYK yhteistyöyliopistot antavat tutkinnot)	

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☐	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☐	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☒	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☒	Aluekehittämisen toimintamalli

1. Osaavan työvoiman riittävyyden turvaaminen (2/2)

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
Ks. edellinen kalvo	<p>Pilotoidaan kaikille suomalaisille organisaatioille avoin poikkihallinnollinen toimintamalli SOTE-alan kv-rekrytointiin, osaamisen vahvistamiseen</p> <p>300 000 eur</p> <p>Kohdennetaan toimenpiteitä työhyvinvoinnin, työelämän laadun, uudenlaisten toiminta- ja työntekemisen tapojen johtamisen sekä työnantajakuvan kehittämiseen.</p>	<p>Lisätään Kainuun hyvinvointialueen kv-työntekijöiden rekrytoimista pysyviksi työntekijöiksi asumaan Kainuuseen. Luodaan toimintamalli, jossa lähtömaan kumppanikouluissa annetaan opetusta. KAMK:ssa vuoden siltakoulutus osaamisen päivittämiseksi: kohdemaan ylemmästä tutkinnosta suoraan samantasoiseen tutkintoon tai ylemmästä alempaan. Tärkeää poikkihallinnollinen yhteistyö, työelämäyhteys opintojen aikana, kielikoulutus, riittävästi opiskelijoita (koulutetaan Kainuussa osaajia myös muille alueille).</p> <p>Työhyvinvointi vahvistuu, työssä jaksetaan eläkeikään asti. Työnantajakuva ja työpaikkojen vetovoima Kainuussa vahvistuvat.</p>

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☐	Ilmastonmuutoksen hillintä ja tuonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☐	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☒	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä enarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☒	Aluekehittämisen toimintamalli

1. Osaavan työvoiman riittävyyden turvaaminen

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
<p>A: Työelämän tarpeisiin vastaavan yo-koulutuksen kehittäminen: 1) kasvatusalan yo-koulutusta opettaja- ja varhaiskasvattajapulaan, 2) koulutuspolkujen kehittäminen KAMK-koulutuksesta KYK:n organisoimaan yo-koulutukseen</p> <p>Kainuun liitto / Jouni Ponnikas</p>	<p>A: 1) nopeita ratkaisuja työvoimapulaan (tarvittavia kasvatusalan osaajia) 2) toimintatapoja reagoida muutuviin työelämän tarpeisiin (koulutuspolkuja: KAMK – YO (KYK) työvoimatarvealoille)</p>	<p>Kainuu: ESR, EAKR -rahoitus / kansallinen rahoitus: Kainuun toimenpideohjelma osaavan työvoiman saannin turvaamiseksi 2022 – 2025 (Kainuu laati toimenpideohjelman, vastuu ja roolit osaavan tv:n varmistamiseen)</p> <p>VN: Kainuulle rahoitusta koulutusohjelmien suunnitteluun ja toteutukseen (esitys Kurviselle 1/2022); OKM: korkeakoulujen roolin vahvistaminen osaavan työvoiman saannin turvaamisessa</p>
<p>B: Työelämän tarpeisiin alueen veto- ja pitovoimaa vahvistavaa yo-koulutusta: Luodaan KYK:n digitaalisuutta hyödyntävää YO-perustutkintokoulutusta</p> <p>Kainuun liitto / Jouni Ponnikas</p>	<p>B: vahvistaa Kainuun veto- ja pitovoimaa korkea- ja yliopistokoulutusta monipuolistamalla (Kajaanin yo-keskukseen lisää yo-perustutkintokoulutusta) ja tuottaa os. työvoimaa työmarkkinoiden tarpeisiin</p>	<p>Kainuu: ESR, EAKR -rahoitus/ kansallinen rahoitus: Kainuun toimenpideohjelma osaavan työvoiman saannin turvaamiseksi 2022 – 2025</p> <p>VN: Kohdennettua AKKE-rahoitusta (100 000 eur) koulutusohjelmien suunnitteluun</p>
<p>C: Pilotoidaan kaikille suomalaisille organisaatioille avoin poikkihallinnollinen toimintamalli SOTE-alan kv-rekrytointiin ja osaamisen vahvistamiseen</p> <p>Kainuun liitto / Jouni Ponnikas</p>	<p>C: Saadaan kv-työntekijöitä asumaan Kainuuseen ja muille hyvinvointialueille. KAMK:ssa vuoden siltakoulutus osaamisen päivittämiseksi.</p>	<p>Kainuu: ESR, EAKR -rahoitus, Kainuun toimenpideohjelma osaavan työvoiman saannin turvaamiseksi 2022 – 2025</p> <p>VN: Kohdennettua AKKE-rahoitusta (300 000 eur) kv-osaajien rekrytoimintamallin suunnitteluun ja toteutukseen; Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden -ohjelma, Ulkomaalaislain uudistus</p>

1. Osaavan työvoiman riittävyyden turvaaminen

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
Kohdennetaan toimenpiteitä työhyvinvoinnin, työelämän laadun, uudenlaisten toiminta- ja työntekemisen tapojen johtamisen sekä työnantajakuvaan kehittämiseen.	Työhyvinvointi vahvistuu, työssä jaksetaan eläkeikään asti. Työnantajakuva ja työpaikkojen vetovoima Kainuussa vahvistuvat.	Kainuu: ESR rahoitus - työhyvinvointihankkeet, kärkitoimialojen vetovoiman vahvistaminen osana mainityötä VN: Työhyvinvoinnin pilottikokeiluja Kainuuseen; Työelämäohjelmat sekä Suomen kestävän kasvun ohjelman rahoitus P3 ja P4 soveltuvin osin.
Kainuun liitto / Jouni Ponnikas		
Osaavan työvoiman riittävyyden turvaaminen / työvoiman kohtaanto	Työvoiman kohtaanto paranee; työllisyysaste nousee; työttömyys alenee ja väestön hyvinvointi paranee	Kainuu: TE-palveluiden siirto paikallistasolle sekä Työllisyyden kuntakokeilu VN: Pohjoismaiden työvoimapaiveumat, EGR valtakunnalliset hankkeet, Suomen kestävän kasvun ohjelman rahoitus P3 ja P4 soveltuvin osin TE-palveluiden siirto paikallistasolle sekä Työllisyyden kuntakokeilu - uudistusten valtakunnallinen tuki ja ohjaus, Sosiaalisen ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden -ohjelma
Kainuun liitto / Jouni Ponnikas		
Toimenpide 3.		
		Valtioneuvoston välineet
Vastuutaho/vastuuhenkilö		

2. Kainuun saavutettavuuden parantaminen

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
Kainuun ja itäisen Suomen liikenneinfrastruktuurille kuvaavaa on jälkeensaajaneisuus verrattuna Etelä- ja Länsi-Suomeen. Tämä näkyy tieverkon ja rataverkon kunnossa, toimintavarmuudessa ja palvelukyvyssä, junaliikenteen saavutettavuudessa ja lentoliikenteen jatkuvuuden epävarmuudessa. Kainuun valmistava teollisuus kasvaa ja tuotteiden sekä raaka-ainoiden toimivan logistikan edellytyksenä ovat toimivat liikenneyhteydet. Matkailun ja muun yritystoiminnan kasvu edellyttävät alueen hyvää saavutettavuutta eri liikennemuodoilla. VJS:n tavoitteena on alle 3 h matka-aika pääkaupungin ja maakuntakeskusten välillä. Kajaani – Helsinki väliä tämä edellyttää lentoyhteyttä. Koronapandemia vuonna 2020 lopetti lennot Kainuuseen kahdeksaksi kuukaudeksi. Lentoliikenne Kainuuseen jatkuu valtion kustantamana ostopalveluna elokuun 2022 loppuun saakka. Työperäinen matkustaminen vähenee. Matkustajia Kajaanin reitille tarvitaan lisää matkailijoista, jotta liikennöinti on kannattavaa ja lentoyhteys pysyvä. Kainuulla erinomaiset mahdollisuudet kansainvälisen matkailun kasvuun, mikä tukee ja tarvitsee sujuvia lentoyhteyksiä.	Savonradan nopeuttamisen suunnittelun sisällyttäminen Väyläviraston suunnitteluohjelmaan. - V15 suunnitteluvaihtelun parantaminen Etelä-Savon ja Pohjois-Savon alueella. - Lentoliikenteen merkityksen ja jatkuvuuden huomioiminen ja siihen liittyviin haasteisiin valmistautuminen sekä Kainuun matkailun kansainvälistymisen edistäminen vahvalla kehityspanostuksella = markkinointirahoitusta 100 000 eur	Koko Suomen saavutettavuuden parantaminen. Itäisen Suomen junaliikenteen saavutettavuuden parantaminen ja noin viiden tunnin matka-aika henkilöjunalla Helsingistä Kajaaniin pitkällä aikavälillä. Valtatie 5 kehittämisen jatkaminen. Perusväylänpidon rahoitustason nosto (muut kuin pääväylät). Kainuun lentoliikenteellinen saavutettavuuden jatkuuus turvataan markkinaehtoisesti tai muilla tavoilla. Kainuun kilpailukyky ja vetovoima asumis-, matkailu-, työnteko-, opiskelu-, yrittäjyys- ja investointikohteena vahvistuvat. Kainuun matkailu kansainvälistyy matkailutuotteiden kehittämisellä, markkinointiyhteistyöllä (Arctic Lakeland) Vrsit Finlandin kanssa sekä kansainvälisten investointien houkuttelulla.

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☐	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☒	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☐	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☐	Aluekehittämisen toimintamalli

2. Kainuun saavutettavuuden parantaminen

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
Savonradan nopeuttamisen suunnittelun sisällyttäminen Väyläviraston suunnitteluohjelmaan.	Itäisen Suomen junaliikenteen nopeuden parantaminen; noin viiden tunnin matka-aika henkilöjunalla Helsingistä Kajaaniin pitkällä aikavälillä. Koko Suomen ja I-Suomen kansallinen ja kansainvälinen saavutettavuus työ-, vapaa-ajan, matkailu- ja tavaraliikenteessä paranevat.	Kainuu: Olla tiiviisti mukana aktivoimassa eri tahojen yhteistyötä rataliikenteen operatiivisessa kehittämisessä. VN: Savonradan nopeuttamisen suunnittelun sisällyttäminen Väyläviraston suunnitteluohjelmaan.
Kainuun liitto / Sanna Schroderus		
Vt5:n suunnitteluvalmiuden parantaminen Etelä- ja Pohjois-Savon ja Kainuun alueella.	Valtatie 5 kunto, välityskyky ja liikenneturvallisuus paranevat. Koko Suomen ja Itä-Suomen kansallinen ja kansainvälinen saavutettavuus paranevat.	Kainuu: Olla tiiviisti mukana aktivoimassa eri tahojen yhteistyötä tieverkon hyödyntämisessä ja kehittämisessä. VN: Resurssien suuntaaminen niin, että Vt5 suunnittelu- ja toteutusvalmius paranevat; Tietopohjan lisääminen Liikenneverkon strategiseen tilannekuvaan.
Kainuun liitto / Sanna Schroderus		
Markkinaehtoisien lentoliikenteen jatkuvuuden varmistaminen vauhdittamalla kv-matkailun kasvua Kainuuseen. Kehitetään saavutettavuutta (erityisesti lentoliikenne) sekä kv-matkailutuotteita, -osaamista, -markkinointia, Kainuun kv-näkyvyyttä ja toteutetaan kv-markkinointikampanjoita.	Kainuun lentoliikenteellinen saavutettavuuden jatkuvuus varmistuu markkinaehtoisesti tai muilla tavoilla. Kansainvälinen matkailu Kainuuseen kasvaa markkinointiyhteistyöllä (Arctic Lakeland, Kainuu ja Visit Finland) sekä kansainvälisillä investoinneilla ja osaamisen vahvistamisella.	Kainuu: Aktiivista yhteistyötä lentoliikenteen kehittämisessä. Huomio lentoliikenteen jatkuvuuden varmistamiseen rahoittamisessa. Toteuttaa Kainuun kv-matkailun markkinointiyhteistyötä (Arctic Lakeland, Kainuu ja Visit Finland) sekä TKI ja koulutusyhteistyötä yritysten kanssa. KV-matkailun ja siihen liittyvän osaamisen kehittämisohjelmaa: CAPR ja ESR varoilla. VN: 1) Kohdennettua AKKE rahoitusta (100 000 eur) Kainuun matkailun kv-markkinointiin, 2) Resurssien suuntaaminen niin, että Liikenne 12 -suunnitelman alueiden saavutettavuustavoitteet toteutuvat. Sääkselän lentoliikenneseivätyksen tuottaman tiedon hyödyntäminen
Kainuun liitto / Pentti Malinen		

3. Investointien turvaaminen

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
<p>Kainuun kestävä talouskasvu, yritysten kilpailukyky sekä ratkaisujen luottamus ilmaston (erityisesti fossiilisten raaka-ainesten ja tuotteiden korvaaminen uusiutuvilla) edellyttävät teollisia, palvelualan ja tutkimusinfrastruktuuri-investointeja (mkt. älykkäät teollisuusprosessien mittaukset ja optimointi sekä ennakoiva kunnossapito). Kainuuseen tavoitellaan 2,2 miljardin investointeja vuoteen 2025 mennessä. Kainuun maakuntaohjelmassa laatuun maakunnan kärki-investointihanke on metsäbiotalouteen kuuluva KCF:n biotuotekehitys Paitamoon (600 000 t sellutehdas, raaka-aineena paikallinen havu- ja kotivalkuuta sekä sahanhake, myös sivuvirtojen jatkojalostaminen). KCF tuotannon aikaiset vaikutukset Suomeen noin 955 milj. ja Kainuuseen 720 milj. euroa / vuosi). Hanke lisää Kainuun metsien jalostusta omassa maakunnassa ja vahvistaa ratkaisevasti metsäbiotalouden liiketoimintaekosysteemiä Kainuussa. Kuhmon Woodpols puutuote-teollisuusalueelle tulut ja tulossa merkittävät investoinnit. Bioetanolin tuotanto Kajaanissa on laajenemassa. Kajaanin Yo-keskus kohtaa biotalouden tutkimus-yhteistyöhön fokusoituvaa biotalouden TKI ekosysteemiä (keskeistä on metsäbiotalouden sivuvirtojen tutkiminen ja tavoitteena uudet tuotteet, yritykset ja teolliset investoinnit Kainuuseen, esim. ligniinin jalostaminen biopohjaisiksi lämmöksi (Kajaani) ja hyödynnettäväksi puutuote-teollisuuden komponenttien rakentamisessa (Woodpols). Kainuun metsäbiotalouden kasvu vahvistaa alueen ilmastonkestävyyttä sekä veto- ja pitovoimaa. Tarvitaan investointien toteutettavuuskehitys vauhdittamaan strategiaa.</p>	<p>Kainuun metsäbiotalouden ja siihen liittyvän tutkimusinfrastruktuurin, mittatekniikan ja ilmastonkädenjäljen vaatimien investoinnin toteutettavuuskehitys</p> <p>119 000 eur</p>	<p>1) Tilannekuva Kainuun metsäbiotalouden toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista strategisten investointien toteutettavuuteen ja kohdentamiseen. Tilannekuva analysoidaan ainakin toteutuneet metsäbiotalousinvestoinnit sekä bioetanolin, puurakentamisen ja teollisuuden sivuvirtojen potentiaalisten jalosteiden kysyntä ja näkyvät. 2) Kokonaiskuva metsäbiotalouden tutkimusinfrastruktuuriin, teollisuuden prosessien älykkäiden mittausten ja optimoinnin sekä koneiden ennakoivan (AI) kunnossapidon ja metsäbiotalouden ilmastonmuutosta hillitsevien innovaatioiden investointitarpeista. 3) Strategisten metsäbiotalouden teollisten investointien toteutumisen varmistaminen 4) Kansallinen biotalousstrategia (TEM); investointien taksonomia-luokitukset (EU), vaikutukset hiilineluihin ja ekologisen kestävyuden tasekalmit otetaan huomioon investointien toteutettavuuskehityksessä</p>
<p>Poikkeuksellisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät</p>		
☒ Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒ Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana	
☒ Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☐ Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä enarvoistumisen ehkäisy	
☒ Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☒ Aluekehittämisen toimintamalli	

3. Investointien turvaaminen

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
Kainuun metsäbiotalouden ja siihen liittyvän tutkimusinfrastruktuuriin, mittaustekniikan ja ilmastokädenjäljen vaatimien investoinnin toteutettavuus selvitys	Saadaan ajantasainen kuva Kainuun metsäbiotalouden, sen tutkimusinfrastruktuuriin, mittaustekniikan ja ilmastokädenjäljen vaatimien investointien edellytyksistä sekä linjaukset vireillä olevien investointien strategisesta kohdentamisesta tilannekuvan edellyttämällä tavalla.	Kainuu: 1) metsäbiotalouden strategiatyö 2022, 2) investointistrategiatyö 2022. 3) Kainuu RIS3 ja Kajaani-Sotkamo innovaatioekosysteemisopimus 4) EAKR, ESR ja maaseuturahasto VN: kohdennettua AKKE rahoitusta (119 000 eur) Kainuun metsäbiotalouden investointien toteutettavuus selvitykseen; Kansallinen biotalousstrategia (TEM) ;
Jouni Ponnikas / Kainuun liitto		
Toimenpide 2	Kuvaile, minkä asioiden odotetaan muuttuvan toimenpiteen seurauksena	Maakunnan välineet Valtioneuvoston välineet
Vastuutaho/vastuuhenkilö		
Toimenpide 3	Kuvaile, minkä asioiden odotetaan muuttuvan toimenpiteiden seurauksena	Maakunnan välineet Valtioneuvoston välineet
Vastuutaho/vastuuhenkilö		

KAINUUN LIITTO